

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE« Ljubljana,
Knafljeva ul. št. 5/II. nad., telefoni od 31-22 do 31-26
Račun poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 11.—, polletno 22.—
celoletno 44.— dinarjev; za inozemstvo: četrtno 15.—
polletno 30.—, celoletno 60.— dinarjev

SLOVENSKI ZASTOPNIKI PRI DUCEJU

Sosvet Ljubljanske pokrajine je pod vodstvom Ekscelence Visokega Komisarja Graziolija izrazil Duceju hvaležnost za njegovo skrb

V Rim se je v petek napotilo pod vodstvom Visokega Komisarja Ekscelence Emilia Graziolija slovensko poklonitveno odposlanstvo, da se pokloni Duceju in mu izrazi zahvalo prebivalstva Ljubljanske pokrajine za vso skrb in naklonjenost. Do Trsta so se peljali z avtomobili. V Trstu jih je pozdravil tržaški župan, sprejel pa jih je tudi tržaški zvezni tajnik dr. Pive. Iz Trsta so nadaljevali pot z vlakom in prispeli v Rim v soboto dopoldne.

Na postaji v Rimu je sprejel slovensko

zastopstvo Ekscelenca Turbacco. Po odmoru so obiskali ministrstvo za notranje zadeve, kjer jih je sprejel Državni podtajnik Ekscelenca Buffarini. Na pozdrav Ekscelence Visokega Komisarja, ki je izrekel vdanost Ljubljanske pokrajine rimski vladi, je Ekscelenca Buffarini naglasil, da posveča vlada Ljubljanski pokrajini vso svojo skrb, hkratu pa je zagotovil Ljubljanski pokrajini tudi v bodoče vso pozornost.

Popoldne si je odposlanstvo ogledalo znamenitosti rimskega mesta. Najprej so pod

vodstvom Ekscelence Graziolija obiskali Panteon, kjer so se poklonili na grobovih italijanskih vladarjev. Od tod so se napotili pred spomenik Neznane junaka, nato pa so se poklonili še pred spomenikom padlih fašistov.

V nedeljo dopoldne so se zbrali člani pokrajinskega sosveta z ljubljanskim županom dr. Adlešičem v svojem hotelu in šli pod vodstvom Ekscelence Graziolija v Beneško palačo, kjer jih je sprejel Duce. Visoki Komisar je predstavil Duceju vse članke sosveta in ljubljanskega župana, nato pa je prečital v italijanščini nasledno izjavo:

Govor Ekscelence Graziolija

Duce, izredna čast, ki ste jo izkazali meni in članom sosveta, je visoko odlikovanje za vse prebivalstvo Ljubljanske pokrajine, katero vidi v tem nov dokaz vaše velikodušne dobrohotnosti in je v svoji duši za to globoko hvaležno. Dovolite, Duce, da v Vaši navzočnosti potrdim popolno vdano sodelovanje, ki sem ga našel pri prebivalstvu v izvrševanju vladnih dolžnosti, ki ste mi jih Vi zaupali. Te dolžnosti so bile in bodo izvršene s popolno avtoriteto in odločnostjo in z neupogljivo fašistično pravičnostjo pri delu za blagor prebivalstva, za povzdigo vseh strok kulturnega, socialnega in gospodarskega življenja pokrajine v okviru velikega Fašističnega Cesarstva, ki ste ga Vi ustvarili, in v popolni pokorščini naredbam, ki ste jih Vi izdali.

Zdaj, ko je urejeno redno življenje v pokrajini, stremi naše delovanje posebno za industrijskim, trgovskim in še posebej kmetijskim razvojem ozemlja, zakaj sama pokrajina namerava dati čim prej, kolikor dopuščajo človeške možnosti, svoj prispevek v okviru nacionalnega gospodarskega življenja. Javna dela, katera ste Vi, Duce, odredili, rešujejo z ene strani vprašanja temeljne važnosti za življenje prebivalstva, s druge strani pa s svojim veličastnim programom nudijo možnost zaposlitve in ustvaritve zadovoljstva med delovnim ljudstvom.

Govor sosvetnika dr. Natlačena

Po tej izjavi je prečital dr. Marko Natlačen v italijanskem in slovenskem jeziku naslednjo izjavo:

»Duce, dovolite mi, da se vam kot tolažnik članov sosveta in vsega slovenskega prebivalstva Ljubljanske pokrajine zahvalim za visoko čast, ki ste nam jo izkazali s tem, da ste nam dali izredno priložnost, da moremo osebno ponuditi izraze iskrene in spoštljive vdanosti in popolne vdanosti vsega prebivalstva.

Duce, globoka je in bo hvaležnost našega naroda za plemenite ukrepe, ki ste jih preželi s toliko človečansko in rimsko pravičnostjo storili zanj in mu s tem dali mož

nost življenja in kulturnega in gospodarskega napredka v naročju velike Fašistične Italije.

Ko boste blagovolili počastiti našo pokrajino s svojim visokim obiskom, Vam bo naš narod vesel in s ponosom izrazil svoja čustva.

Duce, po vaši odredbi se z naglico rešuje v naši pokrajini vprašanja, ki so dolga leta čakala rešitve. Ko Vam ponovno zagotavljamo svojo globoko hvalečnost, se upamo izraziti nado, da ne boste slovenskemu narodu nikoli odrekli svoje naklonjenosti in svojega varstva.

Nato je imel Duce daljši govor, ki je bil sproti prevajan v slovenščino. Duce se je zatem posebej razgovarjal z Natlačenom in se je naposled poslovlil od vseh članov, ki so vzradošeni zapustili Beneško palačo.

★

Prvo sklicanje sosveta Ljubljanske pokrajine

Dne 3. junija dopoldne je Visoki Komisar prvič sklican sosvet Ljubljanske pokrajine. Navzoči so bili vsi člani sveta. Posveta pa sta se udeležila tudi podprefekt komendator Bisia in pa voditelj upravnih oddelkov bivše banovine dr. Majcen.

Svet je poslušal stoje branje ukaza Duceja, s katerim so bili zastopniki krajevni delovnih panog poklicani, da so člani sosveta, ki je bil ustanovljen z ukazom o priključenju pokrajine k Italiji.

Ko je Visoki Komisar prebral ukaz o imenovanju, se je s spoštljivo mislijo spomnil Nj. Vel. Kralja in Cesarja in Duceja, ki je izkazal toliko plemenite skrbi za novo pokrajino.

Visoki Komisar je nato pozdravil člane sveta, ki so bili poklicani, da sodelujejo pri delu, ki ga je Vlada sklenila razvijati za popolno ureditev in za povečanje delovnosti v novi pokrajini Italije.

Naše delo, je rekel Ekscelenca Grazioli, bo usmerjeno predvsem k temu, da se dvigne in posploši blagostanje naroda. Prav tako pa bo naše delo veljalo vprašanjem, ki zanimajo Ljubljano in vse ozemlje pokrajine. Visoki Komisar je izjavil, da je tistemu, ki mu slabo gre ali pa je nesrečen, treba pomagati.

Sosvet je nato začel svoje delo, ko je slišal obsežen pregled, ki ga je podal Visoki Komisar o delih in načrtih, ki so bili doslej opravljeni. Prva skrb Visokega Komisarja, ko je prevzel nalogo Civilnega Komisarja za zasedeno ozemlje, je bila, da se uredi življenje nove pokrajine. V kratkem roku se je urejanje življenja usmerilo v smeri ustalitve. V bodoče pa se bodo italijanska oblastva pri svojem delu ozirala tudi na to, da se za korist vsega gospodarskega življenja potek gospodarstva čim bolj umiri in ustali. Ta razvoj gospodarskega življenja pa mora biti oprt na življenje prebivalstva samega in v skladnosti z njim.

Visoki Komisar je naglasil, da so italijanska oblastva, ko so prišla v naše kraje, našla le zelo majhne zaloge živil. Vsekakor je bilo treba predvsem poskrbeti za prehrano prebivalstva in Visoki Komisar je članom sosveta podal obsežno sliko vsega dela, ki ga je opravil, da bi se prehrana in oskrba prebivalstva omogočili in zagotovili. Vse to delo se je posrečilo in uredilo.

Visoki Komisar je sporočil, da je samo v mesecu maju Italija uvozila v novo pokrajino 10.000 metrskih stotov moke. Kakor je Visoki Komisar že doslej opravil za prehrano pokrajine in njenega prebivalstva ogromno delo, za katero mu bo prebivalstvo izkazovalo vso hvalečnost, tako je Visoki Komisar nato razložil načrt smernic, po katerih naj se v bodoče, zlasti pa v bližnjih mesecih, zagotovi dovoz moke in kruha.

Posebno poglavje dela Visokega Komisarja pa je bilo posvečeno vprašanju cen. Nadzorstvo nad izvajanjem uredb o cenah bo strogo in Visoki Komisar poudarja, da bo najstrožje postopal proti kršilcem uredb. Nadzorstvo nad cenami že izvajajo posebni orga-

Sprejem sosveta pri Duceju je nepozaben dogodek. Slovenci Ljubljanske pokrajine se zavedamo, kolikšno skrb je posvetil Duce naši pokrajini od prvega dne zasedbe, zato se mu je sosvet v imenu ljudstva tudi pri srčno zahvalil.

Komaj mesec dni je minil od priključitve Ljubljanske pokrajine Cesarstvu, pa imamo že vse polno dokazov tvornega duha, s katerim vodi Duce veliko, na temeljih pravičnosti in kulture slonečo državo. V kratkih tednih je Visoki Komisar v Ljubljani po Ducejevih navodilih omogočil redno življenje v Ljubljanski pokrajini. Ze narejena dela pričajo o Ducejevi naklonjenosti najmlajši pokrajini Cesarstva. Sklenjena pa so še velika dela.

Sprejem sosveta pri Duceju je bil velika počastitev za vse prebivalstvo Ljubljanske pokrajine.

ni, ki so bili imenovani, drugi pa bodo še imenovani. Prav tako bodo ustanovljeni uradi, če bo to zahtevala potreba. V okviru prehrane spada tudi vprašanje preskrbe prebivalstva z mesom. S tem v zvezi pa je treba tudi urediti vprašanje, kako ohraniti stanje živine v pokrajini.

Ko je Visoki Komisar Ekscelenca Grazioli končal svoj prvi del poročila, so se nekateri člani udeležili razprave o nekaterih vprašanjih.

Visoki Komisar je nato nadaljeval svoje poročilo in je navzočne obvestil o vsem veličastnem načrtu javnih in cestnih del. Ta dela je zaukazal Duce in prav kmalu se bodo začela v novi pokrajini izvajati. V naši pokrajini je treba urediti in izvesti pravilni

ustroj cest in za cestna dela je določen izdatok nad 30.000.000 lir (nad 100.000.000 din). Ta izredno velika in pomembna dela bodo omogočila nov razmah pokrajine in novo delo in nove uspehe za prebivalstvo.

Ekscelenca Grazioli je nato pojasnil, kako se bodo postopno izvedla potrebna dela pri bolnišnici v Ljubljani. Ljubljanska bolnišnica naj dobi take naprave in take pogoje za svoje delo, kakor to terja zdravstveno stanje prebivalstva. Prav na isti način bodo z isto skrbjo ter po istem načinu opravljena druga stavbna dela. Predvsem pa se bo s potrebnimi stavbami izpopolnilo naše vseučilišče.

Preučevati so začeli na Visokem Komisaratu tudi načrt, kako zgraditi 150 ljudskih hiš, v katerih naj bi našle stanovanje tiste potrebne družine, ki morajo zdaj v zelo neugodnih pogojih in okoliščinah stanovati po barakah. Ekscelenca Grazioli se je tudi dotaknil vprašanja del na Ljubljanskem gradu. Vsa ta dela se naj izvedejo tako, da bo zamogla Ljubljana postati važno tujskoprometno središče.

Rektor vseučilišča dr. Slavič in drugi člani sveta so tudi govorili o javnih delih in so Visokemu Komisarju izrekli hvalečnost prebivalstva za plemenite Ducejeve odredbe.

Vsi navzoči so se zelo zanimali za razvoj vseh del, ki jih je Visoki Komisar očrtal, da bi se povečale industrijske možnosti Ljubljanske pokrajine. Ekscelenca Grazioli je poudaril, da je njegov namen pospeševati tujski promet, ki naj pokaže svojo življenjsko silo na Ljubljanskem velesejmu, ki bo letos. Ko je podal še kratek pregled o delu, ki ga opravlja italijansko nemška komisija za izmenjavo blaga, je Ekscelenca Grazioli zaključil svoje poročilo.

Nato je dobil besedo dr. Natlačen, bivši ban, ki se je Visokemu Komisarju zahvalil za zanimanje, ki ga je ob vsaki priliki pokazal za slovensko prebivalstvo. Izjavil je, da bosta Ljubljana in pokrajina z vso hvaležnostjo cenila Ducejevo skrb in zanimanje za novo pokrajino.

Duce je določil 150 milijonov lir za javna dela v naši pokrajini

Agencija Stefani poroča iz Ljubljane:

Med prebivalstvom Ljubljanske pokrajine je zbudila veliko pozornost vest, da je ministrski svet na predlog Duceja odobril načrt za javna dela v Ljubljanski pokrajini. Gre za obsežno skupino del, ki bodo stala pol milijarde dinarjev, kar znaša 150 milijonov lir. Znesek bo razdeljen na tri dele in bo prvi obrok bo znašal 70 milijonov lir. Zelo važen je načrt za izgradnjo cest, ker določa načrtno izgradnjo velike državne ceste od stare meje do Ljubljane in temeljito popravo

vse cestne mreže Ljubljanske pokrajine. Vštete so tudi manjše ceste, za katerih popravo bodo skrbele pokrajina in občinske uprave. Drugi del vsote je določen za bolnišnico, zlasti za kirurški paviljon. Tretji znesek bo porabljen za vseučilišče ter za izpopolnitev študijske knjižnice in raznih važnih institutov.

Pet milijonov lir je naposled določeno za prvih 150 stanovanjskih hiš, ki jih bo zgradila država v dveh letih 300. Pri teh javnih delih bodo upoštevana predvsem domača podjetja in domača delovna sila.

Kako preračunaš dinarje v lire in lire v dinarje

Odkar so še državni uradniki in upokojeanci prejeli svoje plače in pokojnine v lirah, ima skoraj vsak opraviti s preračunavanjem lir v dinarje in nasprotno. Blagajničarke so se že navadile uporabljati tabele in računi gredo hitro izpod rok. Tistim pa, ki nimajo tabel na razpolago, je namenjeno tole navodilo:

Razmerje med dinarjem in liro je 10 : 3, razmerje med liro in dinarjem je 3 : 10. Za vsak preračun je treba torej množiti ali deliti z 10 in deliti ali množiti s 3. Račun z 10 je zelo preprost. Celotno število množiš z 10, če mu pripišeš ničlo, deliš ga z 10, če mu ednice odrežeš kot decimalno. Decimalno število množiš ali deliš z 10, če pomakneš decimalno piko za eno mesto na desno ali levo. Nekoliko računanja ti da samo množenje ali deljenje s 3. Vprašanje je torej samo to, v katerem primeru zanesljivo množiš ali deliš z 10 ali s 3. Pomni:

Če pretvarjaš dinarje v lire, moraš dobiti za rezultat manjše število, boš torej množil s 3 in delil z 10. Če pretvarjaš lire v dinarje, moraš dobiti za rezultat večje število, boš torej množil z 10 in delil s 3. Na primer: Koliko lir je 275 Din? Pomnoženo s 3 je 825, to

število deljeno z 10 je 82.5. Odgovor: 275 Din je 82.5 lire. Nasprotno: Koliko dinarjev je 82.5 lire? Pomnoženo z 10 je 825, to število deljeno s 3 je 275. Odgovor: 82.5 lire je 275 Din. Še en primer: Koliko dinarjev je 32.25 lire? Račun: Pomnoženo z 10 je 322.5 in zdaj deljeno s 3 je 107.5. Odgovor: 32.25 lire je 107.5 Din. Če se delitev na dve decimali ne izide, moraš rezultat zaokrožiti tako, da je za obe stranki prav.

NI UMETNOST

Jaka: »V varietetu sem videl čarodeja, ki je izpremenil klobuk v stodinarski bankovec.«

Miha: »To vendar ni posebna umetnost. Moja žena že dolga leta izpreminja stotake v klobuke.«

PERICA

Gospod: »Vi ste mi torej zaračunali tudi pranje srajce, katero ste izgubili? To je nesramno!«

Perica: »Zakaj? Saj sem srajco izgubila šele potem, ko sem jo že oprala...«

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Iz Rima poročajo: v vrstah rimskih politikov poudarjajo glede na nedavni

sestane Duceja in Hitlerja na Brennerju
tole: Razgovor je trajal pet ur, kar potrjuje obsežnost in važnost vprašanj, ki so bila na dnevnem redu. Kakor vedno se je tudi tokrat posvet na Brennerju vršil v dobi, ki ima čisto svoj značaj v mednarodni politiki. Vsi sestanki med Ducejem in Hitlerjem so bili navadno zaključek ene politične in vojaške dobe in priprava ter začetek nove dobe. Jasno je, da pomeni zavzetje Krete konec vojne na Balkanu, ki se je začela 28. oktobra s sporom med Italijo in Grčijo in se je zdaj zaključila. Hitri sestanek med voditeljem osi je v hudem nasprotju s številnimi sestanki pri sovržniku.

Iz Rima poročajo: Dne 4. junija dopoldne je

dospel v prestolnico Rim predsednik madžarske vlade Bardossy,

sprejet z največjimi slovesnostmi. Na postaji je visokega gosta pozdravil sam Duce z grofom Ciano in vodilnimi strankinimi in vojaškimi dostojanstveniki. Visoki gost je bil sprejet pri Nj. Vel. Kralju in Cesarju, ki ga je tudi pridržal na kosilu. Popoldne se je med počastitvami navdušene množice odpejal v zunanje ministrstvo, kjer je imel daljši prisrčen razgovor z Ekscelemo Ministrom Ciano. Za tem ga je sprejel Duce v navzočnosti zunanjega Ministra. Razgovor med obema državnikoma je trajal nad poldrugo uro. Zvečer je Duce Bardossyju na čast priredil v Beneški palači večerjo, katere so se udeležili tudi zunanji Minister grof Ciano, člani vlade, načelnik glavnega stana, državni dostojanstveniki in visoki uradniki zunanjega ministrstva. Pri večerji je Duce imel govor, v katerem je prisrčno pozdravil zastopnika prijateljskega naroda.

Glavni stan italijanskih Oboroženih Sil je objavil 8. junija vojno poročilo iz katerega povzamemo: V noči na 8. junija so

naša letala bombardirala letalska oporišča na Malti.

V Severni Afriki in na kopninskih odsekih nič novega. Letalstvo je v noči na 7. junija in v teku sledečega dne ponovno zadelo baterije ali vojaške naprave utrdbе Tobruka ter povzročilo požare in razrušenja. V bližini Sive so bila bombardirana motorna vozila. Sovražna letala so izvršila polete nad Bengazi in nad Derno. V Vzhodni Afriki se nadaljuje bitka na področju Gale in Sidama. Na ozemlju Gondarja je naša posadka v Uolkefitu ponovno odbila predloge za predajo ter je s predrznimi izpadi prizadela oblegovalcem občutne izgube.

Grški listi izražajo v svojih člankih

veliko zadovoljstvo zaradi tega, ker je prišlo do sestanka med predsednikom grške vlade in italijanskim poslanikom.

Grški listi pišejo, da je predsednik grške vlade general Zolacoglu zelo zadovoljen s potekom razgovorov in da je grško prebivalstvo hvaležno italijanski vladi, da tako postopa v zasednem delu Grčije in da tako skrbi za preskrbo civilnega prebivalstva.

Iz Rima poročajo: Ko je bagdadski župan zaradi angleške premoči in da bi se izognil nepotrebnemu prelivanju krvi med civilnim prebivalstvom, predal Angležem odprto in neutrujeno mesto Bagdad, so osnovali Angleži

nekako iraško vladno iz iraških politikov, stoječih pod angleškim vojaškim vplivom

in so potem s to novo iraško vladno sklenili premirje. Čisto drugo pa je vprašanje, kaj bodo storila iraška plemena. Kakor pišejo italijanski in nemški listi, je angleško vojaštvo v Bagdadu postavilo tole »vlado«: predsednik Džemil Madfai, zunanji minister Ali Saudat, finančni in pravosodni Ibrahim Kamal, za javna dela in promet Džalal Banan, prosvetni Ruda Fahibi, gospodarski in socialni Nasrat Farisi, notranji minister Mustafa Omari.

Iz Zagreba poročajo: Dne 7. junija je bila objavljena

zakonska določba poglavnika o novih mejah hrvatske države na vzhodu.

Meja med Hrvatsko in Srbijo bo potegnjena takole: A. Od izliva Save v Dunav do izliva Drine v Savo. B. Od izliva Drine ob njenem toku navzgor do izliva hudournika Hrastnice v Drino na vzhodu vasi Zemljice. Pri tem se drži meja najbolj vzhodnih rokavov Drine, tako da pripadejo vsi otočki v reki hrvatski državi. C. Od izliva hudournika Hrastnice v Drino teče meja po suhem na vzhod Drine in sledi torej stari mejni črti, ki je obstojala od l. 1908 do l. 1918 med Bosno in Srbijo. Začrtano mejo naj takoj zasede hrvatska vojska in oddelki ustave razen področja mesta Zemuna in okolice, ki sestavljajo sicer del Hrvatske, vendar pa bodo ostali v sporazumu z Nemčijo pod vojaško zasedbo nemških čet do konca vojne. Poglavnikov odlok je stopil v veljavo 8. junija.

Rusko zunanje ministrstvo je izročilo grškemu poslaniku v Moskvi Diamantopulosu obvestilo,

Reja koz naj se čim bolj razširi

Kozje mleko je lahko neštetim siromašnim družinam važen del prehrane

Kakor je treba povečati rejo kuncev (domaćih zajcev) spričo pomanjkanja goveje živine, tako bi se morala iz istega vzroka razširiti tudi reja koz. Reja kuncev bi nam donosala več mesa, od reje koz pa bi imeli več mleka. Kunci in koze so glede krme skromne živali, kar je prav za te čase važno. Še posebej važno pa je, da lahko kunce in koze reže tudi ubožnejši sloji, če le imajo nekaj zemlje.

Tisti, ki danes vihajo nosove nad kunčjim mesom in kozjim mlekom, se pač malo zavedajo resnosti položaja. Kar lahko danes storijo za povečanje kakršnihkoli živilnih zalog, moraš storiti. Storiš boš to v prid sebi in svojim, za preveč pridelka boš dobil lep denar. Vzemimo samo malega posestnika ali celo čisto skromnega kočarja. Če je temeljito obdelal vrt, bo pridelal na njem krompir, fižol, zelje in drugo potrebno povrtnino. Od odpadkov z vrta lahko reži kunce, da bo imel meso, in še kozo, če ima zraven nekaj paše.

Nekaj kramljanja o porabi gob

Gobe lahko shraniš tako, da jih posušiš, vložiš v kis, zmelješ v prašek ali pa skuhaš v izvleček

Gobe lahko shraniš tako, da jih posušiš, vložiš v kis, zmelješ v prašek ali pa skuhaš v izvleček. Silno velika je škoda, da leto za letom puščamo zginiti v gozdu vagono užitnih gob samo zaradi tega, ker jih ne poznamo. Niso užitni samo jurčki (globanje, gobani), temveč še dolga vrsta drugih gob. Tiste užitne vrste, ki rasejo zdaj, odnošno začenjajo po malem rasti, smo v našem listu že navedli. Druge pa še pridejo na vrsto.

So ljudje, ki jim neumen strah ne dopušča uživati gobe. Tak človek navadno ne vzame v usta niti jurčkov. Boji se zastrupljenja. Zaradi takšnega neumnega strahu je prikrajšan za užitek, kajti redke so jedi, ki bi človeku tako prijele kakor gobe. Toda ni samo prijeten okus tisto, zaradi česar hvalimo gobe, temveč tudi njih redilnost. Gobe so nadomestek mesa, in prav v teh časih, ko nimamo preveč mesa, prav dobro došle.

Seveda pa moramo zmerom in zmerom glasiti, da gob ne smeš na slepo nabirati. Če jih ne poznaš, se nikar ne loti gobarjenja. Pa tudi prestarjih užitnih gob ne pobiraj. Po

da ruska vlada ne more več vzdrževati državnih stikov z bivšo grško vlado,

ki je zapustila svojo državo. Ruska vlada postopa v tem primeru enako kakor nasproti norveški, belgijski in jugoslovanski izseljski vladi. Pričakovati je, da bo tudi osebni grškega poslanstva zdaj kmalu zapustilo Rusijo, kakor so to že storila državniška zastopstva ostalih omenjenih držav.

Iz Carigrada poročajo:

»Angleži so spet padli pri izpitu«

tako je naslov daljšega članka o dogodkih na Kreti v turškem listu »Tasviri Efkarju«, ki med drugim poudarja, da so Angleži tudi to pot ostali zvesti svojemu načelu, ker so zapustili otok, preden so prišli v skrajno nevarnost. List pravi dalje, da je general Freyberg napravil najslabši vtisk, ker je pohitel, da reši lastno kožo.

Iz Berlina poročajo: Nemške čete so pri čiščenju otoka Krete ugotovile, da so

Angleži s svojimi zavezniškimi grškimi oddelki zapustili na Kreti najmanj 5000 mrtvih.

Število ranjencev je izredno veliko in ga doslej še niso mogli ugotoviti. V številu mrtvih seveda niso vštete vse izgube, ki so jih Angleži imeli pri prevažanju čez morje. Pri obiščevalnih delih na Kreti so nemški oddelki zajeli še dva tisoč angleških vojakov. Tako se prvotno število zajetih z 8000 dviga na 10 tisoč.

Kar pomislite malo, koliko vse to zaleže. Urediš si pa lahko vse to s skromnimi sredstvi. Samo priden moraš biti, da je tak vrt res vzorno obdelan. Hlevček, ki ga postaviš za domače zajce, te malo stane. Enako koza ne potrebuje večjega hleva, a vrže ti mnogo, če je dobra mlekarica. Okus kozjega mleka temu ali onemu ne prija, toda v takih časih, ko se ljudje s hrano ne morejo kar kepati, je kozje mleko kljub svojevrstnemu okusu prav dobrodošlo, saj je zelo redilno in zdravo.

Vsak kočar z majhnim zemljiščem bi moral rediti kozo, predvsem zaradi mleka, a tudi zaradi prirastka. Prirastek ženskega spola bi se sploh ne smel klati, temveč prodati naprej, če rejec sam nima dovolj krme, da bi ga vzredil za nove kozje mlekarice. Koliko zaleže kozje mleko vprašajte samo ubožne družine s številnimi otroki. Mnogo takih družin je v naših krajih, ki bi občutno trpele pomanjkanje, če ne bi imele koz.

opisu v našem listu ste v glavnem poučeni, katere užitne gobe rasejo pomladi in kakšno so te. Zdaj pa si poiščite še izkušenega gobarja in idite z njim nekajkrat nabirati gobe. Prav bi bilo, če bi se izkušeni gobarji novincem sami ponudili. Seveda od teh gobarjev ni pričakovati, da bi novincem kazali prostore, kjer rasejo jurčki. Dokažejo jim naj samo, kakšni so turki, brezovke, smrčki (mavrahi) in majne kolobarnice, ki rasejo že zdaj. Starejše učitelstvo vse te gobe navadno dobro pozna. Jutrikov večini ljudem ni treba kazati, ker jih so-ro vsi poznajo. Današnji čas terja, da si z v-remo čim več živil, zato naj izurjeni gobarji ne skrivajo ljubosumno svojega poznavanja gob. Pozneje naj jim pokažejo kukmake, k-rželjne, zajčje uhlje, sirovke, štorovke, sivke in druge. Lisičke in medvedje parklje poznajo navadno vsi.

Vsaka gospodinja, podeželska in mestna, bi lahko imela v svoji shrambi suhe gobe, go-e v kis, gobji prašek in gobji izvleček — vse, razen suhih gob — lepo v kozarcih, dobro razvezanih, da ne pridejo vlaga, mrčes in plesen do njih.

Sušenje gob

Za sušenje je treba zelo dobro očiščene gobe razrezati na listke, ki ne smejo biti predebeli in ne pretanki. Če so pretanki, se posušeni radi drobe, če pa so debeli, se slabo sušijo ali pa se celo med sušenjem zarede v njih črvi. Prati jih pred sušenjem ne smeš. Razrezane listke deni na papir (časopis ni dober), na lesu ali lesenem rešetku. Listki naj bodo raztrošeni tako na redko, da se ne dotikajo. Pravijo, da je gobe najbolje sušiti zunaj na prostem tako, da solnce ne žge preveč nanje. Da se bolje posuše, jih deni čez noč v precej toplo krušno peč ali na precej toplem štedilniku (tudi v pečici), drugega dne pa jih dalje suši na prostem. Gledati moraš na to, da se ne bodo predolgo sušile, ker začnejo na ta način gniti in tudi črvi se na ta način radi zaredijo v njih. Proti črvom je kar dobro, če jih imaš vsaj eno noč v prav topli, že skoro vroči krušni peč. Posušene gobe hrani v vrečah, v zaprtih košarah ali v papirnatih vrečicah na zelo suhem in zračnem prostoru. Najbolje jih je shraniti na podstrešju. Potrebno je tudi, da jih pogosto pregledaš in pretreseš. Če opaziš, da so se navlekly vlage, jih presuši na štedilniku ali pa v krušni peč. S tem tudi onemogočiš, če se je morda hotel zarediti v posušeni gobah mrčes.

Zdaj rastoče gobe, ki smo jih v našem listu opisali (jurček, majska kolobarnica, turek, brezovka in smrčki ali mavrahi), se smejo vsi sušiti (turki in brezovke brez kocenov). Ko bomo opisovali užitne gobe, ki bodo začele pozneje rasti, bomo obenem navedli, če se smejo sušiti, odnosno, kako se dajo najboljšje porabiti.

Omenimo naj še, da je treba gobe pred kuhanjem oprati v vroči vodi in to vodo odliti. Ni pa dobro, da je voda za pranje gob prevročna, ker gre na ta način preveč redilnih snovi v njo. Tudi naj bo pranje v vroči vodi hitro, saj je jasno, da bi se izgubilo preveč redilnih snovi, če bi se gobe ne vem kako dolgo namakale. Le smrčke je treba popariti s kropom, da odstraniš iz njih strupeno helvelsko kislino.

Gobji prašek

O tem smo že govorili. Za prašek so uporabne vse užitne gobe. Treba jih je le temeljito posušiti, kar je mogoče v vroči krušni peč ali na štedilniku. Ko so čisto trde, jih zmelješ v kavnem mlinčku, ki pa mora biti za to opravilo tako očiščen, da nima nikakega duha po kavi. Kavni in gobov duh se ne skla-

data. Na srce pa je treba vsem gobarjem položiti, da morajo biti gobe za prašek posebno dobro očiščene vse prsti in druge gozdne navlake. Prašek shraniš v majhnih kozarcih, ki so dobro prevezani s pergamentnim papirjem.

Gobji prašek je še posebno dober, če ga napraviš iz različnih užitnih gob. Prašek rabiš kot dodatek za juhe in prikuhe. Izredno okusna je tudi mesena juha, če ji dodaš primerno količino praška. Vzame se navadno polna žlica praška na osebo.

Gobji izvleček

Dobro očiščene gobe razrežeš na drobne listke in kuhaš v prav neznatni količini slane vo-

Kapčasti smrček (mavrah) je prav tako užitni kakor drugi smrčki. Treba ga je prav tako kakor ostale smrčke pred porabo dobro popariti in to vodo odliti. S poparjenjem se izloči iz smrčkov strupena helvelska kislina.

de toliko časa, da razpadejo. Nato vso to snov pretlačiš skozi sito in dalje kuhaš, da nastane gosto tekoča tekočina. Kuhaj pa jih v lončeni posodi ali vsaj v dobro položenem loncu. Izvleček hrani v kozarcih, ki jih zapreš z zamaški in čez nje še s pergamentnim papirjem.

Gobji izvleček, ki ga lahko napraviš iz vsake užitne gobe, se da odlično porabiti v kuhinji. Predvsem ga rabiš kakor prašek za juhe

in omake, a tudi kot dodatek k raznim mesnim jedem in ribam. Če imaš slabše meso, ga zelo izboljšaš z gobjim izvlečkom. Če hočeš naglo napraviti juho, vliješ na primerno količino gobjega izvlečka, zlasti takšnega, ki je narejen iz več vrst užitnih gob; primerno slane kropa, pa imaš juho za silo. Zraven daš opečen bel kruh. Ker belega kruha zdaj ni, si moraš pomagati s krompirjem. Zato skuhaj krompirjevo juho in ji dodaj izvleček.

Uporaba svežih in suhih gob

Večina ljudi ima gobe najrajši v juhi. Poznamo dolgo vrsto gobjih juh (iz svežih in suhih gob); to se pravi, da skoro vsaka gospodinja po svoje napravi gobjo juho. Po mestih gostje prav dobro vedo, v kateri gostilni se dobi odlična gobja juha z ajdovimi žganci. Iz svežih in suhih gob lahko napraviš razne prikuhe in omake, a za pečenje in praženje se morajo rabiti le sveže gobe, pa ne vse, ki so užitne. Ko bomo v prihodnjih številkah prinašali razne gobje recepte in opisovali nadaljne užitne gobe, kakor pač bodo začele rasti, bomo tudi navajali njih najboljšo uporabo. Od pomladanskih gob, ki smo jih že opisali, so vse dobre za juho in prikuhe, za pečenje in praženje pa zlasti jurčki, turki in brezovke.

NE ZNA RAČUNATI

Mihec ne ve, koliko je dvakrat tri, pa ga učitelj zapre za pol ure.

Ko pride tako pozno domov, »a še mati okara. Mihec ves v solzah pripoveduje svojo nesrečo.

»Rekel bi bil, da je šest, pa bi bilo dobro,« mu reče mati.

»Saj sem mu rekel celo deset, pa mu še ni bilo zadosti...« se odreže Mihec.

KDOR JE VEČJI BEDAK

A. »Česnovec je bedak, ki nima para na svetu. Prodal bi medvedjo kožo prej, kakor bi ubil medveda.«

B: »Ta bi baš ne bil tako neumen. Mislim, da bi bil neumnejši oni, ki bi tako kožo kupil.«

DVOUMNA HVALA

Posestnik: »Prav lepa hvala, gospod odvetnik, svojo pravdo sem gladko dobil!«

Odvetnik: »Ali sem vas jaz zastopal?«

Posestnik: »Ne, zastopali ste mojega nasprotnika...«

Zachhold:

Smrt ob potu

Kriminalni roman

Bergmann je stopil korak nazaj skrajno začuden. »Priznam naj? Kaj niste rekli, da imate pričo, ki je videla umor? Če je tako, pričakujem, da me boste izpustili!«

Grosserju je udarila kri v obraz. Ta nesramnost! »Gospod Bergmann, lahko pričakujete, kar hočete! Priča vas je spoznala. Jutri jo boste videli. Dotlej imate čas, da premislite, ali vam tajeje lahko še kaj koristi. Res ne razumem vaše komedije. Zadeva je vendar jasna ko beli dan. Saj nismo otroci. Torej priznajte zdaj.«

»Povedal sem vam resnico.«

»Vi še tajite, čeprav so vas videli pri dejanju?«

»Umora nisem izvršil, zato me nihče pri umoru ni mogel videti.«

»Prečital vam bom, kaj je priča, ki vas je videla, izpovedala. Dajte zapisnik sem,« je zaklical Grosser jezno pisarju.

»Torej, gospod Bergmann! Osebne podatke priče bom izpustil. Priča je izpovedal: V petek popoldne sem šel iz Braunsbada v Zehlen, da bi na Schmelingovem posestvu dobil delo. Hodil sem po gozdni poti. Na griču, kjer stoji kapela, sem zagledal gospoda barona Schmelinga. Razjahal je bil pravkar konja, privezal žival k drevesu in stopil proti kapeli. To se mi je zdelo čudno. Pogledal sem za njim. Mislim si, po kaj je le prišel gospod baron semkaj. Pri tem

sem tudi sklenil, da ga kar tu vprašam zaradi dela. Ko sem tako korakal za njim, sem zaslišal več strelav naglo drugega za drugim. Začel sem teči in sem kmalu prispel do kapele. Tedaj pa sem že zaslišal iz kapele krik in padec. Takoj nato je planil iz kapele človek, in sicer iz stranskih vrat, ter jo ucvril čez travnik proti gozdu. Stekel sem za njim, a ga nisem mogel dohiteti, tako naglo je bežal. Ko je preletel gozd, jo je ubral po travniški poti proti vilam ob pokopališču. Videl sem, v katero hišo je šel. Pozneje sem vprašal otroke, kdo ima tisto stanovanje v najemu. Povedali so mi, da stanuje tam odvetnik Bergmann. Ko sem ga bil zasledoval skoro do hiše, sem se spet spomnil na barona Schmelinga. Morda je še živ, sem si mislil, in mu lahko pomagam. Hitro sem se vrnil h kapeli, toda baron Schmeling je bil že davno mrtev.«

Sodnik je prenehal brati in je uničujoče pogledal Bergmanna. »No, kaj pravite zdaj?«

Leon Bergmann, ki je bil spet zapadel v svojo staro ravnodušnost, je skomignil z ramami. »Jaz bi kot sodnik smatral za zelo čudno, da se je ta priča, ki zna vse tako natančno opisati, javila šele zdaj.«

»Tak ugovor vam v tem primeru ne more koristiti,« je odvrnil preiskovalni sodnik Grosser. »Možak ni prav nič govoril, za kar

je imel dovolj vzrokov. Priznal je šele potem, ko so ga bili izdali prstni odtiski, da je oropal barona Schmelinga. Uro so našli pri njem. Denar za listnico vred da je vzel, ker je bil v hudi stiski. No, s pismom je hotel še zaslužiti pri baronici Schmelingovi in pri vas. Seveda ne prizna, da je bilo to izsiljevanje. Rop in izsiljevanje. Kaznovan bo temeljito!«

Na Leonovem obrazu sta se pojavili ogorčenje in začudenje: »Na pričevanje takšnega človeka ste me zaprli?« Globoko razburjenje se je čutilo v teh Bergmannovih besedah.

»Da, na to pričevanje, gospod Bergmann! Z rezko hladnostjo je govoril preiskovalni sodnik. »To pričevanje namreč soglaša z našimi indicijami in z vašim lastnim priznanjem v vsem razen v vaši trditvi, da ste pred umorom zbežali iz kapele... Gospod Bergmann, če bi bilo to res, bi bila morala biti v kapeli še neka tretja oseba, ki je oddala strele, ko ste vi zbežali proč. Kdo naj bi bil ta tretji? Neki neznanec seveda. Ali pa morda trdite, da je bila ta oseba omenjena nova priča, to se pravi vaš izsiljevalec?«

»Če bi bil jaz sodnik, bi to možnost vsekakor tudi upošteval,« je mirno odvrnil Leon.

»Ne morem je upoštevati,« se je drl sodnik, razburjen zaradi Leonovega mirnega govorjenja, »ker je vse čisto jasno! Dejstvo je, da je možak tekkel za vami. Po vašem bi bil torej moral poprej še naglo planiti v kapelo in umoriti barona Schmelinga, za kar pa ni imel nikakega vidnega razloga. Če bi ga bil možak že spočetka hotel oropati, bi

Novice

* **Izkazujte čast vojaškim zastavam!** Kljub ponovnemu opozorilu se še vedno dogaja, da nekateri ljudje ne izkazujejo vojaškim zastavam časti, in sicer zaradi nevednosti. To se je pokazalo tudi na veliki vojaški paradi na binokšno nedeljo. Opozorjamo ponovno vse prebivalstvo, da je treba izkazovati vojaškim zastavam čast; če koraka mimo četa vojakov z zastavo, se je treba odkriti.

* **Zahvala za velikodušno pomoč.** Eksce-lenca Visoki Komisar se je ob priliki svojega obiska v ljubljanski bolnici 26. maja prepričal o bednem stanju bolnikov in velikodušno odredil, da se temu stanju nemudno odpo-more. Da se to izvede, je bil 1. junija odprt pomožni kirurški odelik v prostorih novo-zgrajenega kirurškega paviljona. Za tako na-glo rešitev neznosnih razmer, pod katerimi so trpeli dolga leta tako bolniki kakor zdrav-niki, je dolžna Visokemu Komisarju globoko zahvalo vsa Ljubljanska pokrajina. Posebno hvaležna pa je bolniška uprava, ker ji je šele odlok Visokega Komisarja dal sredstva in možnost za odpravo teh razmer in izro-čitev novega paviljona prometu.

* **Izvrševanje oblasti v Ljubljanski pokra-jini.** Uradna »La Gazzetta Ufficiale« ob-javlja zakonsko odredbo, s katero se do na-dalnega na ozemlju Ljubljanske pokrajine daje zakonita moč odlokom, ki jih je izdala italijanska zasedbena oblast. Visoki Komisar izvršuje odredbe, ki so jih izdala zased-bena oblastva.

* **Pol milijona lir za družine vojakov na bojiščih.** Duce je sprejel senatorja Tournona, predsednika Turinske hranilnice, ki mu je pri tej priliki izročil 500.000 lir za podpore pomoči potrebnim družinam vojakov iz Tu-rinske pokrajine.

* **Visoki Komisar za Dalmacijo pri svetem očetu.** Sveti oče Pij XII. je 5. junija dopoldne sprejel v zasebno avdijenco Visokega Komisarja za Dalmacijo Giuseppa Bastianinija in njegovo družino.

* **Komisariatsko nadzorstvo nad glavno bratovsko skladnico.** Po odredbi Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino se glav-na bratovska skladnica se sedežem v Ljublja-ni postavlja pod nadzorstvo Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino, ki ga bo izvrševal po svojem odposlancu. Za izred-ne upravne posle je potrebna prejšnja odo-

britev komisariatskega odposlanca. Za komi-sariatskega odposlanca se postavlja g. inž. dr. Tullio Seguiti.

* **V Mostar je prispel italijanski konzul.** Na binkoštno soboto je prispel v Mostar dr. Milucci, ki je postavljen za konzula Kralje-vine Italije.

* **Okoli 800 dijakov je v Ljubljani končalo gimnazijo.** Letos je bila osmošolcem na vseh ljubljanskih gimnazijah prihranjena matura. Izredne razmere so onemogočile dijakom pri-pravo za težavni zrelostni izpit. Tako zapu-ščaj šolo z izpričevali, za katere se ni bilo treba zadne mesece šolskega leta noč in dan učiti. Pet ljubljanskih zavodov, ki so imeli osmi razred, je poslalo letos svoje gojence v svet brez zrelostnega izpita, toda na šestem bodo pa vendar imeli maturo. Je to mestna ženska realna gimnazija na Bleiweisovi cesti. Ker je mestna in ne državna, ne uživa tistih posebnih pravic in so se njene gojenke mo-rale pripraviti na maturo, ki se je začela v ponedeljek. Brez mature je dobilo letos v Ljubljani 646 osmošolcev in osmošolk zre-lostna izpričevala. Če prištejemo k tem še privatiste in gojenke mestne ženske realne gimnazije, ki morajo delati maturo, vidimo, da bo letos končalo v Ljubljani srednje šole nad 800 mladih ljudi. Je to visoko število, ki precej presega številke prejšnjih let.

* **Novi sodni tolmač.** Za stalnega sodnega tolmača za italijanski, nemški in srbohrvat-ski jezik je imenovan g. Rafael Mahnič, ban-ski svetnik pri Visokem Komisarjatu v Ljub-ljani, stanujoč v Ljubljani, Gradišče 10-III.

* **Zadna pot Cirila Pirca.** V soboto popoldne je ob številni udeležbi občinstva nastopil nek-danji kranjski župan, zaslužni narodni delavec g. Ciril Pirc svojo poslednjo pot iz kapelice sv. Nikolaja na Žalah na pokopališče k Sv. Križu. Poleg žalujočih svojcev se je k pogrebu zbrala množica njegovih prijateljev, znancev in sodelavcev, da izkažejo posledno čast možu, ki si je s svojim javnim delom zaslužil trajen spomin. Njegova krsta je bila obložena s kupom krasnih vencev, med katerimi je bil tudi venec njegovega osebnega prijatelja, bivšega ministra dr. Alberta Kramerja. Pogreb je nazorno izpričal, kako priljubljen in spošto-van je bil Ciril Pirc med nami.

* **Smrt uglednega duhovnika.** V Središču ob ob Dravi je umrl nedavno zadet od srčne kapi koroški župnik iz Kotmare vasi g. Janko Arnuš, odličen kulturni delavec, človek plemenitega značaja in širokega obzorja. Po svetovni vojni se je posebno odlično ude-leževal v Glasbeni Matici v Mariboru in je bil

celih 15 let predsednik pevskega zbora Glas-bene Matice. Lahka mu bodi ljubljena zemlja!

* **Smrt uglednega ljubljanskega brivskega mojstra.** Brivski mojster g. Ivan Kapus je bil od svoje mladosti do zadnih dni skoro zme-rom enak. Prav nič se mu niso poznala leta. Do konca svetovne vojne je imel svoj briv-ski salon v Celju, kjer je nekaj časa s svojo ranjko ženo vodil tudi restavracijo v celj-skem Narodnem domu. Kmalu po svetovni vojni se je naselil v Ljubljani, kjer si je ure-dil brivski salon v Franciškanski alici. Ne-davno si je zaželel počitka in je nameraval svoj salon oddati v druge roke. Toda preden si je mogel privoščiti počitek, ga je zadela nesreča. Na nekih stopnicah mu je spodrs-nilo, padel je in se občutno poškodoval. Pre-peljali so ga v bolnišnico, kjer so ga ozdravili in je lahko spet hodil po ljubljanskih ulicah. kmalu pa so nastopile posledice notranjega zastrupljenja, ki jim je Ivan Kapus podlegel. Naj bo Ivanu Kapusu kot zmerom zavedne-mu slovenskemu mojstru ohranjen lep spo-min!

* **Smrt Jožka Pogačnika.** Ko je nastala vojna, je s tisočermi drugimi šel tudi Jožko Pogačnik. Poklican je bil v Boko Kotorsk kot rezervni intendantski mornariški po-lkovnik v p. Vrnil se je, toda prišel je v domovino na smrt bolan. Ob bombnem na-padu na Boko Kotorsko je Jožko Pogačnik iskal zavetja v nekem zaklonišču in tedaj se je pripetila nesreča, ki je povzročila pre-zgodno smrt tega plemenitega moža. Ko je skočil v zaklonišče, si je zlomil nogo. Odpe-ljali so ga v bolnišnico v Hercegovnem in mu takoj nudili zdravniško pomoč. Zlomljeno nogo so mu dali v mavec, toda bila je za-strupljena. Pripeljali so ga v Ljubljano. V Šlajmerjevem domu je umiral. Junaško je prenašal trpljenje z zavestjo, da umira v ljubljani domovini. V soboto popoldne ga je trpljenja rešila smrt. Jožko Pogačnik se je rodil 1. 1889, v Podnartu na Gorenjskem. Bil je iz rodu uglednih vitezov Pogačnikov. Nje-gov oče Josip vitez Pogačnik, veleposestnik v Podnartu, ki je umrl pred devetimi leti, je bil prvi predsednik nekdanje prve vlade za Slovenijo. Prvorojenec Jožko se je po maturi posvetil vojaškemu poklicu. Od leta 1907 do 1. 1921 je služil v vojni mornarici. L. 1921 je bil upokojen kot mornariški pod-polkovnik. Od tega leta naprej je bil pri glavnem ravnateljstvu Trboveljske premogo-kopne družbe na Dunaju. Prišel je v Ljub-ljano, ko se je družba semkaj preselila, in je bil 1. 1932. imenovan za njenega glavnega

ne bil prej tekel za vami. Ne, ne, vi ste streljali, saj smo našli tamkaj vaš revolver, in ko ga niste zadeli, ste ga zabodli.

»Jaz sploh nisem streljal.«

»Gospod Bergmann, tega vam nihče ne verjame. Nobena oseba, ki je prišla za va-mi, bi ne bila utegnila, postaviti se na pro-stor, na katerem ste vi stali, pobrati vaš revolver in streljati v Schmelinga. Medtem bi bil baron kapelo že davno zapustil. Po vrhu tega pa pomislite na to, da vam je mo-žak takoj sledil. Če bi vam ne bil takoj sle-dil, bi vas nikakor ne bil mogel zasledovati skozi gozd, ker bi bil prej izgubil sled za vami.«

»Saj sploh nisem tekel skozi gozd na trav-niško pot. Te poti sploh ne poznam.«

»Tudi tega vam ne verjamem. Če bi se bi-li vračali v mesto po navadni poti, kjer zmerom hodijo ljudje, bi vas bil kdo videl. Jasno je, da ste tekli po travniški poti. O tem pač ne bova izgubljala besede.«

Sodnik je stopil k oknu in nekaj časa gle-dal zamišljeno skozenj. Nato se je naglo obrnil k Leonu. »Ali že hočete priznati?«

Vzravnan in z vročo jezo v očeh je stal odvetnik pred njim. Skozi zobe je stisnil svoj »Ne!«

»Potem sva za danes končala, gospod Bergmann.«

Sunkovito se je obrnil sodnik k svojim aktom in se ni zmenil več za jetnika, ki ga je paznik spet povedel v njegovo celico. Zu-naj je prišel mimo Bergmanna komisar Butow, ga pozdravil in sočutno pogledal mo-ža, ki je z velikim obupom v očeh kakor omamljen omahoval za paznikom.

Butow je stopil v sodnikovo sobo.

Grosser ga je veselo pozdravil. »Dobro je, da ste prišli. Vaše ugotovitve o prstnih odtiskih so nam odlično služile. Tu je pri-znanje možaka, ki ste ga včeraj aretirali.«

Butow je prebral pismo zelo počasi. Vi-delo se je, da je med branjem premišljal.

»Nevaren človek,« je rekel nato. »Bil je že kaznovan zaradi krive prisege in vloma. V času umora je bil brez dela. Prav lahko bi mu pripisal umor.«

»Seveda, seveda,« je odgovoril Grosser nekoliko užaljeno. »Umor bi mu že lahko pripisal, toda ne umora barona Schmelinga. Mislim namreč, da je v tem primeru preveč dokazov proti Bergmannu...«

Butow je skomignil z ramami.

»Dragi Butow, res vas ne razumem. Vi navadno niste tako malenkostni. Da niste v Bergmannovem stanovanju našli ne bo-dala in ne suknjiča, na katerem bi manjkal odtrgani gumb, še ni zadovoljiv dokaz za Bergmannovo nedolžnost. Kaj ne?«

»Gotovo ne,« se je smehljaj Butow spri-čo Grosserjeve vneme. »Razen tega pa se je moral gumb, kakor je izjavil izsiljevalec Recho, odtrgati z Rechovega suknjiča ta-krat, ko je odvrnil izpraznjeno denarnico.«

»Da. Recho torej, kakor vidite, ne more priti v poštev kot morilec.«

Na čelu Butowa se je napravila zamišlje-na guba. »Vendar pa bi zelo rad videl tisti suknjič, gospod sodnik. Suknjič, ki ga ima Recho na sebi, ni tisti. A Recho sam trdi, da drugega nima. Rekel je tudi, da sploh nima ničesar drugega kakor to, kar nosi na sebi in kar ima v žepih. Po lastni izjavi je

takšen prišel v Berlin ter prebil noči na železniških postajah in v Živalskem vrtu.«

»To je vendar brez pomena. Za svoj rop in izsiljevanje bo mož kaznovan, pa naj bo njegov suknjič takšen ali drugačen. Mori-lec pa Recho ni. Pri tem ne smemo pozabiti glavnega krivca. Pomislite, Bergmann tudi zdaj po Rechovi izpovedi, še zmerom zatr-juje svojo nedolžnost!«

»No, kaj pa, če je Rechova izjava brez vrednosti, gospod sodnik?«

»Nimam pravice, dvomiti vanjo,« je od-vrnil Grosser ježno. »Moje mišljenje ni, da je izpoved neizobraženega in že prej kaz-novanega človeka manj vredna od izpove-di izobraženega odvetnika. Takih razlik ne delam med stanovi. Hočem biti pravičen.«

Butow je nekaj časa molčal in vzdihoval. Nato je menil: »Ta primer je vsekakor zelo težaven.«

»Zame in tudi za državnega tožilca ne več. Ta je čisto mojega mišljenja. Državni tožilec bo sestavil obtožbo proti Bergman-nu. Vse potrebno tvorivo je že zbrano. Za deva pride na vrsto na prihodnem porotnem zasedanju. Torej v dveh do treh tednih.«

»Prosim vas, da mi dovolite v tem času nadaljevati iskanje bodala in suknjiča, go-spod sodnik.«

»To je vendar čisto nepotrebno.«

»Že mogoče,« je odvrnil Butow suho. »Morda pa le najdemo koga, ki je videl, da je imel Recho takšno bodalo v rokah...«

»Brez pomena.« Preiskovalni sodnik si je segel v lase in se začel nemirno premikati po stolu. Tale Butow je danes siten. Name-sto da bi mu pomagal, je zadevo še bolj za-

tajnika. Rajnki zapuška žalujočo soprogo, dva sinčka in hčerke. Plemenitemu možu blag spomin, žalujočim iskreno sožalje!

* **Jakob Zalaznik je umrl.** Na svojem domu na Prulah v Ljubljani je umrl za srčno kapjo znani bivši ljubljanski kavarnar gosp. Jakob Zalaznik. Stel je šele 51 let in je bil znana ljubljanska osebnost. Po svojem očetu, prav tako spoštovanem slaščičarju in neku, je že pred vojno prevzel obrt in si med vojno pridobil tudi kavarniško koncesijo. Svoj gostinski obrat je vodil dolga leta prav vzorno in ni ga skoro bilo Ljubljancema, ki ne bi bil njegov gost. Pred leti se je pokojnik umaknil v zasebno življenje, obrt pa je prepustil svojemu mlajšemu bratu. Blagi pokojnik, ki pač ni imel sovražnikov, zapuška razen globoko žalujoče vdove dva nedorasla otročiča. Bodi rajnkemu ohranjen blag spomin, žalujoči družinici pa naše sožalje!

* **Določitev cen jajcem.** Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino določa v smislu naredb 17. z dne 9. maja 1941-XIX dodatno k ceniku št. 1 z istega dne naslednje maksimalne cene za sveža jajca: na drobno: jajca (nad 58 g) 2 din ali 0.60 lire, jajca (pod 58 g) 1.75 din ali 0.53 lire; na debelo: (v prodaji pri pridelovalcih in trgovcih): jajca nad 58 g) 1.75 din ali 0.53 lire, jajca (pod 58 g) 1.50 din ali 0.45 lire. V Ljubljani, dne 7. junija 1941-XIX. Visoki Komisar Emilio Grazioli.

* **Poštni promet s Črno goro.** Dovoljen je sprejem navadnih pisemskih pošilk za Črno goro.

* **Podaljšanje veljavnosti maksimalnega cenika.** Po odredbi Visokega Komisarja se do nadaljnjje odredbe podaljšuje maksimalni cenik št. 1., objavljen v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino 14. maja. Maksimalni cenik ostane v veljavi dotlej, dokler se ne nadomesti z drugim.

* **Obnovitev novomeške meščanske šole.** Goriška izdaja »Gazzettina« poroča, da je g. Visoki Komisar odredil takojšen začetek del za obnovitev meščanskošolskega poslopja v Novem mestu, ki je bilo od nemškega letalskega napada na veliki teden močno razdejano. Poslopje bo nanovo pozidano tako, da bo še mnogo lepše, kakor je bilo prej. Pouk se bo že z začetkom šolskega leta lahko v redu nadaljeval. Prav tako je Visoki Komisar poveril posebno komisijo strokovnjakov za popravilo cest, ki so bile v vojni znatno poškodovane.

* **Moka za novomeški okraj.** Prevod v Ljubljani je za novomeški okraj poslal 30.000 kg

moke. En vagon te moke je prispel v Novo mesto in je določen za novomeški okoliš, en vagon pa je ostal v Trebnjem, kjer ga bodo razdelili v tamkajšnjem okolišu.

* **Odposlanstvo prekmurskih visokošolcev v Budimpešti.** V začetku maja je tričlansko odposlanstvo prekmurskih visokošolcev, ki so bili včlanjeni v Klubu prekmurskih akademikov in v Akademskem društvu »Zavednost«, predala na ministrskem predsedništvu madžarske vlade resolucijo, ki se je tikala gospodarskih in kulturnih vprašanj Prekmurja in ki je bila naslovljena na ministrskega predsednika g. dr. Bardossyja. Odposlanstvo je sprejel svetnik ministrskega predsednika g. dr. Bella Pál, ki se je z akademiki razgovarjal v srbohrvaščini ter jim je zagotovil razumevanje madžarske vlade za vsa vprašanja Prekmurja.

* **Pogum italijanskega vojaka.** Nedavno popoldne so doživeli ljudje na Tržaški cesti blizu milarne nemalo strahu. Od Viča proti mestu je pridrvel splašen konj. Očitno se je ustrašil tramvaja, pa se je odtrgal od voza in je oddivjal po cesti z odlomljeno ojnico, ki je z velikim ropotom udarjala ob cesto. Splašeni konj je na srečo drvel po sredi dokaj široke Tržaške ceste, ljudje pa so se prestrašeni stiskali k zidom in ograjam. Nihče si ni upal ničesar ukreniti. Pri Stan in domu pa ga je opazil italijanski vojak, ki je takoj stopil proti podivjani živali in jo z lahkoto ukrotil. Prestrašeni ljudje so takoj hvaležno obstopili pogumnega vojaka, ki prvi trenutek ni vedel, kaj bi s konjem, ki je bil tedaj že povsem krotek. Celo zadevo je naposled rešil lastnik, ki se je pripeljal na kolesu za pobeglo živaljo.

* **Prekomorski parniki na Donavi.** Donava je važna prometna žila zlasti na jugovzhodu Evrope. Po nji namreč lahko vozijo veliki parniki. Madžarska donavska parobrodna družba ima v prometu več večjih parnikov. Med njimi je največji njen najnovejši 12.000 tonski parnik, ki vozi na progi Budimpešta, Bližni vzhod, Palestina, Turčija, Egipt.

* **V Srbiji bodo imeli srbske dinarje.** Poveljnik nemške vojske v Srbiji je izdal vrsto odredb gospodarskega značaja. Predvsem urejajo te odredbe bančni in denarni promet ter prepovedujejo neupravičeno kopičenje denarnih sredstev. Namesto bivše Narodne banke kraljevine Jugoslavije je bila s posebno odredbo ustanovljena Srbska narodna banka, ki je začela poslovati 3. junija. Srbski narodni banki načeluje guverner, ki mu stoji ob strani posebni poverjenik vlade. Za guvernerja je bil imenovan dr. Milan Radosavljević, ki je bil že

od l. 1935. do l. 1939. guverner Narodne banke kraljevine Jugoslavije in je ta položaj znova zavzel letos januarja. Za vladnega poverjenika pri Srbski Narodni banki je imenovan zastopnik nemške banke Schönden. Bivši jugoslovanski dinarji bodo zamenjani za srbske dinarje, in sicer tako, da ostane vrednost dinarja neizpremenjena.

* **Poštni promet Nemčije z Beogradom in Atenami.** Dovoljeno je spet pošiljati iz Nemčije pisma, dopisnice in liste v Beograd in v Atene, medtem ko za druga mesta Srbije in Grčije to dovoljenje še ni bilo izdano.

* **Pod meščansko šolo v Novem mestu ni bilo municije.** Krajevni činitelji so domnevali, da je bila pod ruševinami meščanskošolskega poslopja topovska municija bivše jugoslovanske vojske. Iz tega razloga so pred pogorišče tudi postavili tablo z napisom, da je stikanje po ruševinah nevarno. Te dni pa so ruševine natančno preiskali in ugotovili, da pod njimi ni bilo nikake municije in da zato tudi tam ni bilo nobene nevarnosti za življenje in premoženje stanovalcev sosednih hiš.

* **Slovensko čebelarstvo v Ljubljani** poziva one svoje člane v Ljubljanski pokrajini, ki imajo svoje čebele na ozemlju, zasedenem od nemške oblasti, naj se zglase nemudno v društveni pisarni na Tyrševi c. 21, da jim izposluje dovoljenje za prevoz čebel.

* **Položaj v Beogradu.** »Deutsche Allgemeine Zeitung« objavlja zanimive podrobnosti o položaju v Beogradu. Med drugim poroča, da je položaj zdaj že mnogo boljši, kakor je bil prej. Prve dni nemške zasedbe ni bilo v Beogradu niti vode, niti luči. Tudi živl je primanjkovalo. Lakota in kužne bolezni so ogražale mesto. Zaradi posredovanja nemških vojaških oblasti pa ima zdaj že večji del mesta električno luč in pitno vodo. Mnoge trgovine so spet odprte. Očiščevalna dela v mestu se nadaljujejo z mrzlično naglico, pri čemer se uporabljajo vojni ujetniki in židje. Žadnji so označeni z obveznim žoltim znakom na rokavu. Ugotovljeno je, da so židje v Beogradu mnogo številnejši, kakor je bilo to razvidno iz uradnih srbskih podatkov. Jih je namreč 18.000 namesto 6.000, kakor je bilo uradno povedano. Te dni je bilo odprto nekaj kinematografov.

TUJIH GREHOV NE POZNA

Katehet: »Česnovec, ali mi znate naštetih devet tujih grehov?«

Dijak: »Tisto pa ne! Pri spovedi se še lastnih ne morem spomniti...«

pletel s svojimi neštetimi pomisleki. »No, da,« je rekel sodnik nato, »pa nadaljujte svoje preiskave. Ne nasprotujem vam. Kar dogovorite se z državnim tožilcem. Sicer pa, četudi doženete to, kar želite dognati, se moje prepričanje ne bo omajalo. Takšno bodalo vendar lahko ima vsakdo...«

»Gre samo za to, ali je Recho bodalo potem skril. Če je to storil, je pač moral imeti vzrok.«

Sodnik Grosser je planil po koncu. »Kje pa boste iskali tisto bodalo? Morda v Berlinu?« Omalovažujoč nasmešek se je pokazal okoli njegovih ust.

»Ne, najprej v Braunsbadu med delavci.«

»Želim vam mnogo sreče. Zdaj pa moram k tovarišu Schieflerju. Sicer pa sem prepričan, da se bo Bergmann v nekaj dnevih omehčal in vse priznal. Zato si delo lahko prihranite. Zbogom!«

»Zbogom, gospod sodnik!«

SEDEMNAJSTO POGLAVJE

Skozi štirinajst dni so prinašali berlinski dnevnik v kratkih presledkih tale oglaš:

»300 mark

Tista oseba, pri kateri je bil 8. ali 9. tega meseca shranjen zavitek z listinami na ime Viljem Recho, se nujno naproša, da odda za nagrado 300 mark ta zavitek gospodični Linckejevi, Keßlerjeva cesta 18, III.«

Ta oglaš, ki je bil v zadnjih dnevih pred glavno razpravo proti Leonu Bergmannu na rdečih listkih nalepljen na plakatih tablah

in je zbujal med radovedneži veliko zanimanje, je bil zadni obupni poskus Rone in Butowa za rešitev odvetnika pred obsodbo.

Načrt je izviral od Butowa. Ime Rone Linckejeva je postavil pod oglaš zato, da bi prizadeti ne slutil v ozadju policije. Sicer ni bil v Braunsbadu dobil nikakih vidnih dokazov za Rechovo krivdo, toda to, kar je dognal, je sum v njem vendarle povečalo. Butow je zdaj vedel, da so delavci v Braunsbadu videli Recha zmerom v ogoljenem žametastem suknjiču, ki ga je gotovo prinesel s seboj v Berlin, čeprav ga pri aretaciji ni imel na sebi. Dalje je Butow dognal, da je Recho nosil svoje reči v zavitku s seboj. V tem zavitku so gotovo tudi njegove listine, o katerih je potepuh pri aretaciji rekel, da jih je izgubil. Toda Butow je vedel še neko drugo dejstvo, katero je za enkrat pridržal zase in katero se bo koristno izrabilo šele, če bo našel Rechovo zavitek in v njem pričakovane predmete.

Butow je sedaj vedel, da je enemu izmed italijanskih delavcev, ki so bili v Braunsbadu zaposleni pri tlakanju ceste, dan pred umorom izginil bodalu podoben nož. Delavec tega ni razglasil v javnosti, ker se je bal, da ne bi bil sam osumljen umora.

Dan je minil za dnevom, a o zavitku ni bilo sledu. Rona Linckejeva je prejela pisma glede iskanja zavitka in k njej so prihajali obiskovalci s starimi zavitki iz raznih delov Berlina, toda iskanega zavitka ni bilo med njimi. Prav tako je Butow brez uspeha brskal s svojimi uslužbenci po raznih beznicah in kletah, kjer se je zbirala

zločinska drhal.

Tako je minil čas brez uspeha. Dan razprave je nastopil. Rona Linckejeva je prebila mučne ure čakanja v sobi za priče. Sele opoldne se je začelo zasliševanje. Rona je slišala, kako so poklicali ime lesnega delavca, ki je bil našel mrtvega barona. Izvedela je, da so tudi Recha privedli iz zapora. Elizabeta Schmelingova je šla ošabna in blebda mimo nje v dvorano. Prišla je tudi bivša Leonova gospodinja iz Braunsbada, gospa Zimmrova. Bežno je pogledal v sobo Butow in jo pozdravil. »Ni verjetno, da boste danes prišli na vrsto, gospodična Linckejeva. Strašno počasi teče razprava.«

Rona je vzdihnila. Njen pogled je preletel veliko množico prič, ki so enako kakor ona čakale poživica sedeče na stoli, nekatere z razdolgočasenimi obrazi, druge pa klepetajoče neobzirno kruto o umoru in o Leonu Bergmannu.

»Nikar ne izgubite poguma, gospodična Linckejeva!« ji je zašepetal Butow. »Do jutrišnjega dne se lahko še marsikaj zgodi. Porotnikom bom že dovolj pojasnil, kakšen ptič je Recho. Pa tudi zgodbo o bodalu jim bom povedal. Trikrat si bodo premislili, preden ga bodo spoznali za krivega. Zdaj pa moram v porotno dvorano.«

Rona je zdaj spet sedela sama sredi tujih ljudi, izmed katerih so jo ženske grdo pogledovale, a moški so neobzirno zaničevali. Vrsta prič je bila kmalu nato odpuščena in naročena za drugi dan. Rona je morala še čakati. Zaslišanje Recha in nato Butowa se je zavleklo v neskončnost.

(Dalje.)

* Po šest jaje za 10 dinarjev so v četrtek dobile ljubljanske gospodinje na mestni tržnici. Samo ta dan je bilo oddano 11.000 jajc prebivalstvu. Eno četrtino te množine so dobili bolniki po bolnišnicah in socialnih zavodih. Jajca so trgovci pripeljali čez mejo Ljubljanske pokrajine.

* Kap ga je zadela, ko je kadi pipo. V Biglanuru pri Vernelliju so našli 82 letnega sestričnika Karla Grassinija mrtvega v njegovem gozdu. Kakor je ugotovila preiskava, je Grassinija zadela kap, ko je pravkar kadi pipo. Padel je tako, da je goreča pipa zanetila listje pod njim in mu je truplo skoro čisto zoglenelo.

* Nevaren požar na Ježici. Nedavno se je nad poslopji posestnika in upokojenega železničarja Josipa Avbija sredi Ježice dvignil dim. V nekaj minutah je bila velika šupa s hlevom in drvarnico zavita v ogenj. Domači in sosede so začeli reševati iz ogroženih poslopij, kar se je dalo rešiti. Takoj so bili na mestu tudi gasilci z Ježice in kmalu za njimi še gasilci iz Stožic. Posrečilo se jim je požar omejiti ter rešiti stanovanjsko poslopje. Iz hleva so ljudje rešili vso živino, iz šupe pa orodje in vozove. Škoda je precejšna. Kako je požar nastal, se še ni dalo ugotoviti.

* 138 tisočakov je zgorelo v peči. Zagrebčanka gospa Kalanova, stanujoča v Gunduličevi ulici 19, je shranila 138 tisočakov čez poletje v peči. Njen sin Boris, ki tega ni vedel, pa je te dni nekaj zažgal v peči. Tisti trenutek je Kalanova stopila v sobo, planila k peči in izvlekla iz nje omet. Tako se ji je posrečilo rešiti nekaj denarja, ki pa je ožgan. Ta nesreča naj bo svarilo tistim, ki lahko miselno skrivajo denar na mestih, kjer ga lahko doleti ogenj ali pa se ga lotijo miši.

* Srbski krivci za vojno bodo postavljeni pred posebno sodišče. Ministrski komisar za pravosodje v zasedenem srbskem ozemlju je po radiu sporočil, da bodo vsi Srbi, ki so krivi vojne z Nemčijo, prišli pred posebno sodišče.

* Plin je zanetil požar. Nedavno popoldne so bili ljubljanski gasilci poklicani na Tyrševovo cesto v hišo, kjer imata pasarsko delavnico brata Zmuka. V delavnici so imeli varilni aparat na karbid. Nenadno pa se je plin vnel in ognjeni jeziki so zajeli delavnico. Pri tem je plin precej ožgal pasarska pomočnika Mikoliča Cirila in Remca Rajka, ki sta imela opravka pri varilniku. Oba poškodovanca so takoj odpeljali v bolnišnico. Ljudje, ki so priskočili na pomoč, so že sami v kali udušili ogenj, tako da gasilcem ni bilo potrebno nastopiti.

* Ciganska nadlega. Te dni se je nateplo zlasti v vzhodno predmestje Ljubljane spet nekaj ciganov, zlasti žensk, ki so skušale pehariti nevedne ljudi. Pri tem so se posluževale kart, prerokovanja iz rok in drugih načinov, da bi prišle do denarja. Na cigane pa je bila takoj opozorjena policija, ki jih je izgnala. Večina ciganov pa se je nekam poskrila. Mnogo se jih je zateklo na Hrvaško, nekaj pa umaknilo v gozdove.

* Kaznovan navijalec cen mleka. Visoki Komisar je odredil odvzem obrtnice in zatvoritev trgovine z mešanim blagom za osem dni Tanku Francu v Ribnici, ker je prodajal mleko po višji ceni, kakor je bilo določeno v veljavnem ceniku. Poleg tega je bil Tanko Franc prijavljen sodniškemu oblastvu ter se bo proti njemu postopalo po zakonu.

K obisku Ministra za narodno prosveto

Ekselencija Minister Bottai v družbi z ljubljanskim županom g. dr. Adlešičem na Gradu

Grenadirji imajo prav dobro godbo

Grenadirska godba igra vsak večer pred Prešernovim spomenikom v Ljubljani in ima zmerom mnogo poslušalcev

Iz Hrvatske

Poštna hranilnica v Zagrebu. Hrvatska delavska zveza je prepovedala vsako stavko, ker so stavke naperjene proti koristim države. Inozemske terjatve hrvatskih podjetij morajo biti prijavljene v štirih dneh Narodni banki. Kot samostojen državni zavod je bila ustanovljena v Zagrebu Poštna hranilnica.

Verska in kulturna samouprava za muslimane. V Zagrebu se pogajajo predstavniki muslimanov in predstavniki hrvatske vlade za sklenitev posebnega zakona, ki bi zagotovil muslimanom popolno versko in kulturno samoupravo.

54.000 hrvatskih delavcev v Nemčiji. Nemško ministrstvo se je sporazumelo s Hrvatsko glede zaposlitve 54.000 hrvatskih delavcev v Nemčiji. Gre v prvi vrsti za poljske in gozdne delavce, pa tudi za rudarje in delno za industrijske delavce. Nemčija namerava pozneje zaposliti še več hrvatskih delavcev.

Novi protizidovski ukrepi na Hrvaškem. Dne 5. junija so objavili nove protizidovske zakone na Hrvaškem. Predvsem so razglasili, da so neveljavne spremembe imen Židom, ki so bile izdane po 1. decembru l. 1918., to je po ustanovitvi bivše Jugoslavije. Vsi tisti Židje bodo morali uporabljati svoja stara imena v izvirnem pravopisu. Poleg rumene traka z Davidovo zvezdo in s črko Ž na roki bodo morali Židje nositi tudi slično znamenje na zelo vidnem mestu v gumbnici. Za posamezne pokrajine bodo objavili še posebne odredbe. Tako bodo Židje v Sarajevu, kjer so zelo številni, morali nositi še poseben znak.

Židje na Hrvaškem. Poglavniki dr. Pavelić je izdal ukaz, po katerem se Židje izločijo iz književnosti, od časopisja, iz umetnosti, gledališča in filma.

Zaščita prirode na Hrvaškem. Kakor čitamo v »Hrvaškem ilustriranem listu«, bodo hrvatska oblastva posvetila posebno pozornost zaščiti prirode, še prav posebno lovu in ribolovu. Tako upajo na Hrvaškem spet dvigniti številčno stanje gozdnih živali, kar bo v korist prehrani in trgovini s kožuho-vino. Prav posebno pozornost bodo posvetili razplodu velike divjadi: jelenov, srn, gamsov in medvedov, ki jih je še lepo število v Liki in v Bosni.

Iz Spodnje Štajerske

Zamenjava bivšega jugoslovenskega denarja za državne marke se mora po najnovejši odredbi izvršiti do vštete 15. junija.

Nemška ljudska šola v Mariboru. V Mariboru je bila te dni svečano odprta nemška ljudska šola, v kateri poučuje 14 učiteljev in učiteljic. Učencev in učenk je pa 1250.

Prijava mesa in masti. Pooblaščenec za prehrano in kmetijstvo na Spodnjem Štajerskem je odredil prijavo mesa in masti. Pristojnemu političnemu komisarju so prijavili zaloge mesa in masti vsi obrati, ki izdelujejo izdelke iz mesa in masti, in vse osebe, ki se pečajo s prodajo mesa in mesnih izdelkov.

Vina in piva ni. Na Spodnjem Štajerskem je zmanjkalo vina. Lanska letina je bila izredno slaba, stare zaloge pa so že izčrpane. Vino, ki se še dobi, je precej kislo in liter stane okrog 40 Din. Zdaj je začelo v Mariboru primanjkovati tudi piva. Večji del potrebe po pivu na Sp. Štajerskem je poprej krila Unionska pivovarna v Ljubljani, ki je imela povsod svoje zaloge. Laško pivo se zdaj po večini izvažna na Hrvaško, v Mariboru se toči le Tscheligijevo. Tega je tako malo, da ga pivovarna v svoji lastni gostilni toči le za svoje stalne goste, gostilničarjem v mestu in okolici pa ga oddaja dnevno le po eden do dva sodčka. Pivo je tudi dosti slabše kakovosti.

Smrten padec s kolesa. Pri Sv. Jožefu pri Slovenski Bistrici se je pri padcu s kolesa smrtno ponesrečil 67letni železniški upoko-jenec Jakob Ambrož iz Maribora. Pokopali so ga na magdalenskem pokopališču v Mariboru.

Uradni razglasi

Obvezna prigrasitev za priseljence

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino smatra za potrebno, da je bivanje priseljenec z drugih ozemelj v Ljubljanski pokrajini v razvidnosti, zato odreja:

Člen 1. Kdorkoli se je od 1. aprila 1941-XIX dalje priselil v Ljubljansko pokrajino s kateregakoli drugega ozemlja izven te pokrajine ali se priseli kasneje, se mora prigrasiti občini, kjer se je nastanil.

Člen 2. Prigrasiti se morajo tudi tisti, ki so bili pristojni ali so bivali v Ljubljanski pokrajini, so pa odšli pred 1. aprilom 1941-XIX in so se vrnili na bivanje od tega dne dalje ali se vrnejo kasneje.

Člen 3. Prijave iz prednjih členov morajo vložiti tisti, ki so na dan, ko je bila izdana ta uredba, že bivali v Ljubljanski pokrajini, v desetih dneh od dne, ko stopi ta naredba v veljavo, tisti pa, ki se priselijo kasneje, v 48 urah od priselitve.

Člen 4. Kršitelji določb te naredbe, ki stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino, se kaznujejo denarno s 500 do 2000 dinarji, v hujših primerih pa z zaporom do treh mesecev.

Ljubljana, dne 4. junija 1941-XIX.

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino.

Omejitev rabe svežega govejega in svinjskega mesa

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino odreja glede na uredbo (o varčevanju z živilom) z dne 23. avgusta 1940, ker smatra za potrebno, da se spremenijo določbe o omejitvi porabe svežega govejega in svinjskega mesa:

Čl. 1. Sveže goveje in svinjsko meso se sme prodajati samo ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih. Za bolnišnice pa je dovoljeno dobavljati te vrste meso tudi ob drugih dnevih v tednu po predhodni odobritvi Prehranjevalnega zavoda (Preveda) za Ljubljansko pokrajino.

Čl. 2. Restavracije, gostilne, krčme in drugi taki javni obrati smejo oddajati jedila, pripravljena z mesom iz čl. 1., samo ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih. Noben obrok ne sme obsegati več kot eno mesno jed v teži največ 150 g; ta teža se nanaša na sveže meso (brez kosti).

Čl. 3. Določbe prednjih členov se ne uporabljajo na goveje in svinjsko drobovje (možgane, jezik, pljuča, srce, jetra, ledvice, vampe, vranico itd.).

Čl. 4. Kršitelji te naredbe se kaznujejo denarno s 3000 do 15.000 dinarji, v hujših primerih pa z zaporom do treh mesecev in z odvzemom obrtnih pravic.

Čl. 5. Razveljavljajo se vse določbe, nasprotujoče tej naredbi, ki stopi v veljavo z dnem objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 6. junija 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli

Dopolnilne določbe glede obveznosti dvojezičnega besedila za table in napise

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino smatra glede na komisariatsko naredbu z dne 30. aprila 1941-XIX (št. 14.) o obveznosti dvojezičnega besedila za table in napise za umestno, da se izdajo dopolnilne določbe za njeno natančno in enotno uporabo, zato odreja:

Člen 1. Table, razglasi in napisi, izobešeni kjerkoli v javnih in zasebnih uradih, v javnih obratih, v trgovinah in vobče na vseh krajih, ki so dostopni občinstvu, morajo biti v Ljubljanski pokrajini sestavljeni z dvojezičnim besedilom.

Italijansko besedilo mora biti na prvem mestu v navpični smeri (od zgoraj navzdol) ali na vodoravni smeri (od leve na desno);

poleg tega ne sme biti po razsežnosti manjše in črke morajo biti iste vrste, kakršne se uporabijo za drugo besedilo.

Člen 2. Mimo tega, kar odreja prednji člen, pa je prepovedana raba tujih besed, kakor za table, razglase in napise, tudi za industrijske izdelke, za blago in za poimenovanje trgovin in društev.

Člen 3. Da se olajša pravilno prevajanje na italijanščino v primerih iz členov 1. in 2. te naredbe, poskrbijo ljubljanska občina in okrajna načelstva za ustanovitev brezplačnih svetovalnic.

Člen 4. Nadomestitve po členih 1. in 2. se morajo opraviti do vštete 31. julija 1941-XIX.

Table, razglase in napise, ki se v tem roku ne bi preuredili skladno z določbami te naredbe, odstranijo občinske uprave na stroške obveznikov, katerim se poleg tega predpiše denarna kazen od 1000 do 10.000 dinarjev.

Člen 5. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 4. junija 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli.

Hitro nekaj italijanščine

Tretja vaja

Ponovite prvo in drugo vajo. Za silo znate zdaj že brati, vendar čisto dobro še ne.

Izgovarjava samoglasnikov in naglas

Glede naglasa smo že zadnjič rekli, da je pretežna večina italijanskih besed naglašena na predzadnjem zlogu, nekaj jih je naglašeno na zadnjem zlogu, nekaj na predzadnjem zlogu in nekaj na četrtem zlogu od zadaj. Rabijo pa Italijani samo eno naglasno znamenje, in sicer krativec, po večini za besede, ki so naglašene na zadnjem zlogu. Na primer: virtù (izgovori virtù — čednost), rè (izgovori rè — kralj), città (izgovori città — mesto). Dalje se krativec rabi pri mnogih enozložnicah. Na primer: più (izgovori pjù — več), già (izgovori džà — že), è (izgovori è — je). Naglašajo se navadno enozložnice, ki se končavajo na dvoglasnik (dva samoglasnika), in pa enozložnice, katere je treba ločiti od enakih enozložnic z drugim pomenom. Malo više smo že navedli, da pomeni »è« v slovenščini »je«. Razen tega pomeni »è« tudi »in«, ta »è« je nenaglasen. Včasih pa se rabi krativec tudi za predzadnje in predpredzadnje zloge, in sicer takrat, kadar je treba razlikovati dvoje enakih besed z različnim pomenom. Na primer: àncora (izgovori ànko-ra — sidro) in ancora (izgovori ancòra — še), bàlia (izgovori bàlja — dojlja) in balia (izgovori balia — moč).

V našem italijanskem tečaju bomo naglašali zaradi pravilnega branja vse besede, ki so naglašene na predpredzadnjem zlogu in na četrtem zlogu od zadaj, čeprav italijanščina sicer ne opremlja z naglasnimi znamenji takih besed.

V zvezi z naglasom pa je tudi izgovorjava samoglasnikov e in o. Medtem ko se a, i in u izgovarjajo zmerom enako, so pri e in o razlike. Samoglasnika e in o se namreč izgovarjata odprto (široko) ali pa zaprto (ozko). To pa se čuti le, kadar sta naglašena. Za Slovence ni to nič tako težavnega, ker poznamo tudi odprte in zaprte e in o. Odprti e se izgovarja v italijanščini, kakor ga mi izgovarjamo v svoji besedi Vera (žensko ime), zaprti pa, kakor ga izgovarjamo mi v svoji besedi vera (namreč vera v Boga). Izgovorite obe besedi, pa boste takoj čutili razliko. Enako velja za izgovorja-

Carinske olajšave za uvoz nekaterih vrst blaga, potrebnega Ljubljanski pokrajini

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino smatra na podlagi člena 2. Ducejevega razglasa z dne 17. maja 1941-XIX za potrebno, da se ne obremenja z uvozno carino blago, ki je potrebno kmetijski, stavbi in industrijski delovnosti pokrajine, zato odreja:

Člen 1. Carine in drugih carinskih davščin ob uvozu z ozemelj bivše jugoslovanske države, ki niso zasedena od italijanske vojske, so oproščeni: živila in navadna oblačila (obleka, perilo, čevlji, pokrivala), kakor tudi cement, apno, premog in modra galica.

Oprostitev se ne nanaša na notranje davke za izdelavo, prodajo in rabo, za katere ostanejo nespremenjeni doslej veljavajoči predpisi.

Člen 2. Med Ljubljansko pokrajino in drugimi ozemlji bivše jugoslovanske države, ki niso zasedena od italijanske vojske, je izmenjava, ki jo predhodno dovoli Visoki Komisar, oproščena vseh carin in carinskih davščin, tako uvoznih kakor izvoznih.

Člen 3. Ta naredba stopi v veljavo na dan objave v Službenem listu za Ljubljansko pokrajino.

Ljubljana, dne 5. junija 1941-XIX.

Visoki Komisar Emilio Grazioli.

vo o. Odprti italijanski o se izgovarja kakor v naši besedi kosa, a zaprti o, kakor v naši besedi kos. Izgovori se odprti e tako, da odpremo usta za a, izrečemo pa e, zaprti e pa, če odpremo usta za i, izgovorimo pa e. Odprti o izrečeš, če usta odpreš za a, izgovoriš pa o, zaprti o pa dobiš, če usta odpreš za u, izgovoriš pa o. Samo primerjaj naši besedi Vera in vera. Ali ni e v besedi vera že skoro i? Prav tako je o v besedi kos že skoro u.

V našem tečaju bomo odprte e in o označevali takole: contènto (izgovori kontènto — zadovoljen), scuòla (izgovori skuòla — šola), tèrra (izgovori tèrra — zemlja) buòno (izgovori buòno — dober), sèdia (izgovori sèdja — stol), pòco (izgovori pòco — malo).

Kadar boste videli zapisan tak znak (circumfleks imenovan), izgovorite samoglasnika e in o odprto. Hkratu bo to tudi pomenilo, da je ta zlog naglasen. Zaprte e in o bomo označevali z ostrivcem (é in ó) samo takrat, kadar je naglas na nepredzadnjem zlogu. Če ne bo v besedi nikakega znaka, bo pomenilo, da je beseda naglašena na predzadnjem zlogu in da sta naglašena e in o zaprta (ozka). Na primer: nèro (izgovori nèro — črn), nève (izgovori nève — sneg), solè (izgovori solè — solnce), rotondo (izgovori rotòndo — okrogel). Povedati je k temu treba še, da sta e in o odprta samo v naglasnem zlogu, sicer pa sta zaprta.

Če smo se prvih dveh vaj in današnje tretje vaje dobro naučili, znamo italijanski brati. Če komu ni kaj jasno, naj nam kar piše. Nejasnosti mu bomo takoj v prihodni vaji pojasnili. Zapomnite si tudi pomen vseh besed, ki smo jih doslej navedli kot primere za izgovarjavo. Spočetka, ko smo dajali primere za izgovarjavo soglasnikov, nismo še navajali izgovarjave samoglasnikov e in o. V prihodnih vajah, bo lahko vsakdo pravilno izgovarjal vse besede s pomočjo znamenj, ki se jih bomo posluževali. Naučite se vsega, ker se prihodni začne pouk jezika.

× **Rusko žito za Finsko.** V smislu rusko-finske trgovske pogodbe je prispelo v helsinško пристаниšče več ruskih parnikov, ki so pripeljali kmetijske pridelke za Finsko. Z dovozom ruskega žita bo zelo olajšano vprašanje prehrane na Finskem.

Ženski vestnik

Med jedjo ne pijmo preveč

Če med jedjo preveč piješ kakršnokoli tekočino, se grižljaji jedi premalo pomešajo s slino in pridejo premalo prežvečeni v želodec, kar povzroča težave v prebavi. Sploh je tako zvano zalivanje jedi z vodo ali alkoholnimi pijačami grda in nezdrava navada, ker zadošča za človeško telo že tekočina, ki jo človek dobi z juho v želodec. Samo, če ješ bolj suhe jedi, izpij malenkost vode ali pa malenkost druge pijače, recimo vina, ker majhne količine alkohola že pomagajo prebavi.

Od prevelike količine pijače v želodcu se slina in želodčna kislina, ki služita prebavi, preveč razredčita, zavoljo česar trpi želodčna žleza, ki mora izločati preveč prebavnih sokov. Pri tem je treba pripomniti, da je preveliko uživanje tekočin med jedjo zlasti nevarno za debele ljudi, medtem ko suhi smejo malo več piti. Naposled pa si res zdrav želodec tudi lahko privoščijo več tekočine, toda če se s tem preveč igra, ga zdravje želodca mine. Pretiravati pač nihče ne sme.

Neumnost je, če si kdo umetno s soljo dela žejo, kar radi počnejo pijanci in se v svoji silni nevednosti igrajo z zdravjem. Jedi naj ne bodo nikdar preveč slane. Od prevelike količine soli trpijo vsa prebavila, zlasti pa ledvice. Če prebavila mučiš, da morajo preveč delovati, se ti bo tako početje kmalu maščevalo, potem pa boš ugibal, od česa si bolan.

Praktični nasveti

Špinača je izredno zdrava jed. Špinača je zelo priporočljiva jed za slabokrvne otroke, a tudi za slabokrvne odrasle. Ima v sebi mnogo za kri redilnih in čistilnih snovi. Pa tudi drugih snovi, ki jih potrebuje telo, ji ne manjka. Ker je povrhu vsega lahko prebavljiva, jo je priporočati okrevajočim bolnikom. Kdor ima kožne izpuščaje, naj tudi uživa mnogo špinače. Za rane vrste špinače je sejanje zdaj prepozno, a so tudi take vrste, ki se sejejo zdaj junija za rabo v jeseni in še zgodaj pomladi. Taki vrsti sta na primer matador in danski kralj, kakor ju imenujejo rastlinoslovci. Seme špinače sejemo v dobro obdelano zemljo v vrste po 25 do 30 cm narazen. Za en kvadratni meter potrebujemo tri do šest gramov semen. Špinača ne terja mnogo dela, zadosti je, če jo nekajkrat oplevemo in okoplamo. Samo pognojiti ji moramo precej. Špinačo ne puli, temveč obrezuj, in to takoj, ko je listje razvito. Tako isto rastlino lahko večkrat obrežeš. Če jo obrežeš prepozno, se novo listje ne razvije.

Najredilnejši je krompir, če ga skuhaš v obličah. Najmanjšo redilno vrednost ima krompir v solati. Nekoliko večjo vrednost ima že ocvrtili krompir, največjo pa krompir v obličah in pa krompirjev pire (krompirjeva kaša).

Ne prilivajmo pečenki mrzle tekočine. Ko prilivamo pečenki tekočino, to se pravi vode, juhe ali soka, moramo paziti, da jo zalivamo z enako toplo močjo, kajti mrzla tekočina bi napravila meso trdo.

Sočivje kuhamo tako, da potopimo zelenjavo v posodo z neslanim kropom in pustimo hitro vreti v odkriti posodi. Tako ohrani sočivje lepo zeleno barvo. Solimo ga šele malo časa preden postavimo jed na mizo.

Mleko se ne sesiri in se dalje časa drži, če mu dodaš nekoliko sladkorja. Zadošča na liter mleka ena kavna žlička sladkorja.

Sveže meso dalje časa ohraniš poleti, če ga nekoliko opečeš ali pa malo prevreš. To je treba takoj storiti, da ga dobiš. Na ta način vzdrži več dni, ne da bi se pokvarilo.

Iz glinaste posode odstranimo priokus po glini, če pred uporabo prevrnemo v takšni posodi nekaj časa.

Mušja nesnaga na pohištvu, oknih in okvirih se naglo odpravi z vodo, v kateri skuhaš česen.

Živilski trg v Ljubljani

Posebno veliko povpraševanje je po jajcih. Prejšnje tedne je bil še slabši dovoz, zato so šla jajca še tem bolj v denar. Prodaja jajc na trgu je zdaj urejena. Kmetice oddajajo jajca na stojnico tržnega nadzorstva. Kupovalke se zvrste pred stojnico tržnega nadzorstva in kupujejo pod nadzorstvom po vrsti. Razumljivo je, da pri prodaji pod nadzorstvom ni mogoče navijati cene.

Trnovčanke, ki vsako pomlad tekmujejo, katera bo pripeljala na trg prva nove pridelke, so se šele zadnje čase začele nekoliko bolj uveljavljati s svojo zelenjavo. Dolgo je bila letos Ljubljana navezana le na uvoženo blago. Zdaj je pa že skoro dovolj domače glavne solate. Domača solata je povprečno po 14 din kg. Berivke zdaj več nihče mnogo ne kupuje. Med domačimi zgodnimi pridelki je treba omeniti zeleno kolerabo, ki jo je od dne do dne več. V začetku so jo prodajali po 14 din kg, zdaj je pa povprečno po 12 din, a tu in tam jo dobite tudi po 10 din. Trnovčanke so začele dovažati dalje že novo korenje, ki je pa še zelo drobno. Uvoženo korenje je precej debelo in je naprodaj po 24 din kg. Dolgo so že naprodaj beluše domačega pridelka; zdaj so po 24 din.

Med uvoženim blagom je zlasti mnogo graha, ki gre tudi najbolj v denar. Grah popušča v ceni, a znatneje cenejši najbrž ne bo, dokler ne bo naprodaj tudi domači pridelek. Zdaj je najcenejši po 10 din, v splošnem pa ga prodajajo po 12 din kg. Po isti ceni prodajajo tudi peso. Novi krompir je po 10 din. Mnogo je uvožene čebule in gre precej v denar, ker domače ni več. Novo čebulo prodajajo po 14 din. Manj je povpraševanja po novem zelju, ki je po 16 din kg.

Marsikdo težko čaka na pocenitev češenj. V južnih pokrajinah so češnje po 2 do 3 lire (6 do 9 din). Pri nas so po 20 do 22 din kg, ker je prevoz drag. Kmalu bodo naprodaj domače češnje, a letos jih ne bo toliko kakor prejšnja leta. Stajerskih češenj ne smemo pričakovati. Čez nekaj tednov bo tudi dovolj domačih jagod in morda bodo začele rasti nekoliko bolj gobe. Zdaj so naprodaj samo še vrtno jagode, ki so pa po 48 din kg. V sezoni so vrtno jagode približno po 10 din. Tudi letos bo dovolj borovnic.

Uradni tržni cenik

Mestno poglavarstvo v Ljubljani je izdalo 31. maja tržni cenik, iz katerega posnemamo, da stane kilogram govejega mesa I. vrste 20 do 22, II. vrste 17 do 19, goveji jezik 24, goveji vampi 10, goveja pljuča 8, goveja jetra 18, goveje ledvice 20, goveji možgani 20 in goveji loj 14 do 24 din. Telečje meso I. vrste stane 24, II. vrste 22, telečja jetra 26, telečja pljuča 18 in telečji možgani 15 din kg. Svinjsko meso I. vrste velja 31, II. vrste 28, svinjska pljuča 16, svinjska jetra 18, svinjske ledvice 20, svinjska glava 10, svinjski parklji 10, svinjska slanina, domača in hrvaška, 31, svinjski salo, domači in hrvaški 33, svinjska mast 35 do 37, gnjat 40, prekajeno meso I. vrste 32, prekajeno meso II. vrste 30 din kilogram. Kostrunje meso 14 do 16, jagetina 16 do 20, kozličevina 20, konjsko meso I. vrste 10, konjsko meso II. vrste 8 din kg. Hrenovke veljajo 36, safalade 32, posebne 35, sveže kranjske klobase in prekajena slanina 40 din kg. Piščanci so po kosu in velikosti od 20 do 25, zaklana kokoši pa 40 do 60 din kg po kakovosti, domači zajec kos 26 do 40 din. Kilogram ščuke velja 36 din, postrvi 50 din, žabji kraki kos 0.50 do 2 din, velike prave sardele 28 in skuše 44 din kg.

Liter mleka stane 3.50, kg sirovega masla 54, čajnega masla in kuhanega masla 60, bolinjskega sira 47, navadnega sira 40, polimentalca 44 in trapista I. vrste 44 din.

Belo vino, novo in staro, stane 20 din, rdeče vino 18, črno vino, staro in novo, 20 din liter, steklenica piva 8, kg malinovca 26, ena pokalica 3, steklenica mineralne vode 8 in liter ruma 50 do 60 din.

Kilogram polbelega enotnega kruha stane 5 din.

Jabolka I. vrste 20 din, II. vrste 14 do 16 din kg, oranže po velikosti komad 2.50 do 5,

limone kos po 1 do 1.25, suhe češplje kg 18 do 24, češnje 14 do 24, mandeljni 46 do 64, orehi 12 in luščeni orehi 48 do 54 din kg.

Pražena kava II. vrste stane 168, kristalni beli sladkor 18.50, sladkor v kockah 20.50, kavna primes 21 do 26, riž I. vrste 15.20, jedilno olje 25.25, vinski kis 4 do 5, navadni kis 2 do 3.50 liter liter, morska sol 2.50, kame-na sol 6, poper cel 160, poper zmlet 180, paprika III. vrste 30, sladka paprika 55 din kg, petrolej 9 din liter, testenine I. vrste 17.50, pralni lug 5, čaj 300 do 500, pekmez 12 do 16 in rozine 30 do 36 din kg.

Kilogram pšenične moke 9.50, moke mešanice 5.50, pšeničnega zdroba 9 do 10, ajdove moke I. vrste 12 do 13, ajdove moke II. vrste 10 in ržene moke 7.25 din. Rž stane 4.50 do 5, ječmen 4.50 do 5, oves 5, proso 5 do 6, koruza 4 do 4.25, ajda 6 do 7 din.

Fižol ribničan 8.50 do 9.50, fižol prepeličar 10 in leča 13 din kg.

Sladko seno 140, polsladko seno 120, kisló 110 in slama 80 din.

50 kg kočevskega premoga velja 24 din, to-na premoga 470, kubični meter trdih drv 180, trdih žaganih drv 220, mehkih drv 110 in kg oglja likalita od 1.50 do 3.50 din po kakovosti.

Glavnata solata stane 12 do 16 din, berivka 10 do 12, domači radič 12, zgodno zelje 14 do 16, kisló zelje 4, šparglji po kakovosti 20 do 26, špinača 6 do 8, inozemski grah v stročju 12, konoplja 18, laneno seme 16, luščeni fižol 8 do 10, čebula 5 do 16, por 3, česen 12, novi krompir 10 do 12, stari krompir 1.75 do 2.50, korenje 8 do 14, peteršilj 4 do 10, zelenjava za juho 4 in rdeča pesa 14 do 16 din kg.

Opravi la delavskih in nameščen-skih zaupnikov ostanejo neok-rnjena

Nekateri zaupniki kakor tudi posamezni delodajalci so v dvomu glede veljavnosti zaupniških opravil v zvezi z novonastalim položajem. Tak dvom bi mogel kvarno vplivati na obstoječe zaupnike pri pravilnem vršenju zaupniških opravil. Prav tako bi se moglo zgoditi, da bi posamezni delodajalci preganjali ali celo odpuščali zaupnike.

Po navodilih Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino obdrže vsi v letu 1940 izvoljeni delavski in nameščenski zaupniki še tudi dalje svoja zaupniška opravila. Njihove pravice in dolžnosti se v ničemer niso spremenile. Isto velja za zaupnike, katerim so bila zaupniška opravila v letu 1940. podaljšana.

Zelja Visokega Komisarja je, da vsi zaupniki ostanejo na svojih mestih in da vestno in natanko vršijo poverjene jim naloge. Prav tako se pozivajo delodajalci, da ne ovirajo pravilnega delovanja zaupnikov in da jih ne preganjajo ali celo odpuščajo.

Čase, v katerih živimo, bomo v stanu prebroditi le, ako bomo odstranili vse, kar bi moglo ovirati pot k gospodarskemu in socialnemu blagostanju in kulturnemu napredku.

Delavska zbornica v Ljubljani.

ZABA V SOLATI

Po hudem delu sede Srakopernikova družina k obedu in začne otepavati velikansko posodo solate.

Ko se skleda sprazni že proti sredi, se v skledi pokaže nekaj zelenega. Zaba v solati! Vsi odložijo žlice in prenehajo jesti. Le gospodar, ki ni ničesar opazil, zajema dalje.

»Zakaj pa ne jeste?« se začudi.

»Zaba je v skledi,« odvrne hlapec.

Gospodar si iz tega ne stori mnogo, temveč lepo na žlico ujame omamljeno žival ter jo vrže skozi okno.

Družina pa se kljub temu ne pritakne več jedi. To Srakopernika razjezi, da se začne dreti: »Vi ste prave nesnage! Prej, ko je bila zaba v skledi, ste žrli solato, sedaj pa, ko sem jo odstranil, vam jed ne tekne več...«

DETEKTIVSKI ROMAN

Jaka: Če se pripravlja moja žena na potovanje, se mi vedno zdi, kakor bi bral napet detektivski roman.

Miha: »Kako to?«

Jaka: »Napetost vlada do konca?«

V Metliki je ustanovljena obmejna carinarnica

Metlika, junija.

V Metliki, ki je zdaj obmejno mesto, je dospel oddelk ljubljanske carinarnice in odprl svojo pisarno na postaji. Železniška postaja v Metliki je obmejna postaja za izvozno carinjenje vsega blaga razen onega, ki spada pod kemično preiskavo. Za vse blago, ki se izvažajo, pa mora biti seveda dovoljenje Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino. Na novi obmejni postaji vlada vse živahnješi gibanje in bodo glede prometa storjeni potrebni ukrepi. Dozdajšnje število uslužbencev ne zadostuje za živahni promet na obmejni postaji.

Da bodo potniki, ki potujejo v Hrvaško, odnosno iz Hrvaške, poučeni, naj navedemo, da je pri potovanju v Hrvaško dovoljeno nesti s seboj do 2000 din na osebo ali 250 lir. Pri dopotovanju iz Hrvaške v Ljubljansko pokrajino pa je dovoljeno potniku prnesti samo do 250 lir, toda nobenih dinarjev.

Hkratu z oddelkom ljubljanske carinarnice v Metliki, ki posluje na postaji, posluje tudi oddelk italijanske finance na glavnem mostu preko Kolpe pri Jurovskem brodu poleg metliškega mestnega kopališča.

Vas Smuka ob Krki je zgorela

Dvor ob Krki, junija

Prijazna vasica Smuka, ki stoji kaki dve uri od vasi Dvora ob Krki, je postala žrtev požara. V petek popoldne je začelo goreti. Ogenj je nastal v neki staji, kjer je bilo spravljeno eno živinčje. Ogenj se je zaradi velikega vetra hitro širil in je objemal zgradbo za zgradbo. Ognjeni jeziki so lizali lesene staje, skednje in hiše. 50 poslopij je bilo v kratkem času v ognju.

Precej ljudi se je pri gašenju poškodovalo. Prvo pomoč jim je nudil italijanski sanitetni avtomobil. Nekateri huje ponesrečene je avtomobil odpeljal v novomeško bolnišnico. Ogorki velikega ognja so padali celo do hriba sv. Petra. Osmim vaščanom je zgorelo prav vse imetje. Zelo mnogo je zgorelo gospodarskega orodja, živine in krme.

Na kraj požara je prihitelo 20 gasilskih čet z motorkami, ki so se na vse mogoče načine trudile, kako bi omejile požar. Reševanje je bilo težavno, kajti strehe so se rušile nad glavami pogumnih gasilcev.

Kako je požar nastal, še ni ugotovljeno. Zadevo raziskujejo orožniki. Škoda, ki jo je povzročil požar, je velikanska in bo treba ubogemu prebivalstvu priskočiti na pomoč.

Krompirjev kruh je zelo okusen in zdrav

Pa tudi rahel je in lepo barvo ima

Kakor poroča »Il Popolo d'Italia« bodo z odlokom Ministra za kmetijstvo začeli pri peki kruha uporabljati tudi krompir. Ko bodo začeli mešati med kruh krompir, bo tudi mešanica moke drugačna, kakaor je bila doslej. Krompirja, ki ga bo dovoljeno dodati mešanici moke drugačna, kakor je bila donajveč pa 20 odstotkov. Prepovedano pa bo mešati med kruh letošnji novi krompir.

Poskusi so pokazali, da se raba krompirja za kruh prav dobro obnese.

Po notranji barvi delimo krompir predvsem v dve vrsti, v belega in rumenega. Okus kruha, ki smo mu pridelali bel ali rumen krompir, pa je skoro enak. Le po barvi se tak krompirjev kruh razlikuje. Če smo kruhu primešali bel krompir, dobimo posebne vrste belo barvo, tako da se zdi, kakor bi bil iz bele moke. Kruh je rahel ko goba, poln lukenj in zelo okusen. Kdor ga vidi, se ne hote začudi: »Glej, kako lep kruh je to!« Če uporabljamo za kruh rumeni krompir, dobimo po njem tudi kruh neko posebno rumeno barvo. Toda zaradi tega ni prav nič slabši kakor kruh iz belega krompirja. Prav tako

je rahel, poln lukenj in okusen. Vseh teh lastnosti pa te vrste kruh ne izgubi, čeprav mu primešamo nekoliko večje količine krompirja.

Velika skrivnost okusa krompirjevega kruha je v tem, da je pravilno osoljen. Več soli je treba za kruh iz belega krompirja in za takšnega, ki ima v sebi več vode, manj pa za kruh, ki je iz rumenega krompirja in ki je bolj gost.

Kruh, ki je pečen iz mešanice moke in krompirja, ima vse najboljše lastnosti. Lahek je, pa tudi lahko prebavljiv, redilen in zdrav.

Postopek pri izdelovanju takega kruha je preprost. Najprej je treba skuhati krompir, ga zmečkati in narediti iz njega nekakšno krompirjevo testo. Potem se polagoma dodaja moka in vse skupaj lepo zmesi. Preden je mešano testo dobro zgneteno, ga je treba samo s slano vodo primerno osoliti in dodati kvasa, potem pa testo pustiti, da vzhaja. Nato daš hlebce v peč. Tako pečeni kruh ima poleg vseh že navedenih dobrih lastnosti tudi še to prednost, da ostane dolgo časa svež.

Prvi človek Adam je bil baje čez 41 metrov visok

V Evropi so največji ljudje Hercegovci

Neki švicarski zdravniški časopis je objavil zanimive podatke o višini ljudi iz posrednih evropskih dežel. Na podlagi teh podatkov vidimo, da so v Evropi največji ljudje Hercegovci. Povprečna višina Hercegovcev je 176 cm. Švedi in Norvežani s povprečno višino 170 cm so na drugem mestu. Tretje mesto zavzemajo Angleži, Danci in severni Nemci s povprečno višino 168 cm. Slede jim južni Nemci in Švicarji z višino 166 cm. Najmanjši so Italijani in Francozi s 162 cm.

Francoski učenjak Heurion je l. 1718. trdil v neki svoji razpravi, da je naš praded Adam meril 41 metrov in 61 cm in njegova tovarišica Eva 40 m. Po izgonu iz raja pa je morala višina ljudi naglo padati, kajti Abraham je bil, kakor nam zatrjuje Heurion, visok le 6.30

metrov, Mojzes pa 4.70 metrov.

Toda pustimo Heuriona, saj malokdo verjame njegovim trditvam, in oglejmo si ljudi, za katere vemo, da so res živeli. Ljudem s 175 do 200 cm pravimo, da so zelo veliki, višina nad 200 cm je že velikanska. Če je telo dolgo 250 cm, pa je velika redkost.

Znani velikani iz preteklih časov so na primer vratar angleškega kralja Jakoba I. Walter Possaus, ki je meril 256 cm. Nič manjši ni bil Maksimilijan Müller, ki je s 55 leti še vedno rasel. Oba je prekosil Patrick O'Brien, ki je bil s 36 leti visok 268 cm. Največji izmed teh je bil pa avstrijski Nemec Franc Winkelmeier, ki je dosegel višino 273 cm in je bil nenavadno suh. V 24. letu je umrl za jetiko. Največja žena, za katero vemo, je bila

Marija Wedde. Na ljudi je gledala iz višine 2.65 metra.

Zelo mnogo so svoječasno govorili o dečku-velikanu Karlu Ulrichu, ki je bil s 15. letom 250 cm visok. Takrat je prenehal rasti in na njem so se pojavili znaki bolezni. Umrl je, ko je štel 17 let. Njegovi poedinji udje so bili tako neverjetno veliki, da so mogli skozi njegov prstan, ki ga je nosil na sredincu desne roke, spraviti velik tolar.

Iz zgodovine pa poznamo tudi mnogo pritlikavcev. Zelo radi so jih imeli na raznih dvorih, kjer so zabavali gospodo. Tako so na primer gostje slavnostne pojedine, ki jo je l. 1556. dal nadškof Vitalli, gledali kar 34 pritlikavcev. Ruski car Peter Veliki je zelo ljubil pritlikavce, še bolj pa so prirasli k srcu njegovi sestri Nataliji. V Moskvi so za pritlikavce, ki so jih tam zbrali iz vsega sveta, priredili poseben dvorec, oblačili so jih v krasna oblačila in prevažali v zlatih kočijah. Vsako pritlikavsko svatbo so proslavili na najsijajnejši način.

Jeffreya Hudsona, ki je bil visok 18 palcev, je povzdignil angleški kralj v baronski stan. Čeprav tako majhen, je bil vendar zelo hraber in viteškega duha. Ko ga je nekdo razžalil, ga je pozval na dvoboj.

Iz zgodovine je znan tudi angleški pritlikavec John Worsenburgh. Mali John, ko je postal slaven, je sklenil, da se iz Rotterdama povrne domov na Angleško. Naselil se je v škafli, ki so jo zaupali nekemu bolniškemu strežniku. Nesreča je hotela, da je strežniku v trenutku, ko se je hotel vkrcati na ladjo, spodrsnilo in s škaflo vred je teletnil v morje. Strežnika so rešili, pritlikavec v škafli je pa utonil.

Čeprav pritlikavci navadno ne ućakajo visoke starosti, vendar naletimo tudi med njimi na Metuzaleme. Poljski grof Josip Borowlaski, nenavadno majhen človek, je dočkal 98 let, pritlikavka Elizabeta Walsanova, ki je bila visoka 70 cm, je živela čez 100 let.

Dva pretkana sleparja

Imenitno oblečen gost je sedel za mizo odlične restavracije in začel brati jedilni list, ki mu ga je bil prinesel natakark.

»Ali je gosja pečenka kaj prida?« je vprašal.

»Odlična, gospod,« je natakark pohitel z odgovorom.

»Dobro, prinesite mi jo!«

Natakark je odhitel in malo minut nato se je gost že mastil z gosjo slaščico. Zraven je naročil še primerno omako, močnato jed in pa najboljšega vina.

Ko je vse použil, si je prižgal cigaro in je zamišljen opazoval oblačke dima.

Zdajci se je zdrnil. Nekdo ga je bil potrepljal po rami. Zagledal je natakarkja in zraven njega moža, ki ga je bil potrepljal.

Zmeden je hotel gost vstati, cigara mu je padla iz ust in mrliška bledica mu je pokrila obraz.

Smehljaj moža pred njim se je razširil.

»Kakor vidite, je zmota izključena,« se je obrnil prišlec k natakarkju. »Opazoval sem možaka že dalje časa. Znan slepar je, njegova lastnost je, da si v najboljših restavracijah naroči najboljših jedi in pijač in potem nič ne plača.«

Obrnil se je h gostu in njegov obraz je postal trd.

»Danes sem vas dobil! Plačajte račun in pojedite z menoj!«

Slepar se je vdal v usodo in skomignil z ramami.

»Pravkar sem premišljal, kako naj poravnam račun,« je rekel in naposled pokazal desetdinarski novic. »To je namreč vse, kar premorem.«

Razočaran se je natakark obrnil k detektivu, ki je samo skomignil z rameni.

»Dokaz več,« je rekel uradno. »Povabljeni boste kot priča.«

Kratko je pozdravil in povedel aretiranca s seboj.

Mirno sta šla detektiv in aretiranec po cesti. Ko sta imela nekaj ulic za seboj, je aretiranec obstal in se obrnil k spremljevalcu.

»Tale ti povem,« mu je rekel jezno, »če hočeš, da ostaneva prijatelja, mi ne pridi več tako zgodaj. Polh kozarec vina sem moral pustiti.«

»Tebi je lahko govoriti,« ga je zavrnil detektiv, »meni pa kruli želodec, da ga lahko slišiš. Če ti ni po godu, izvoli prihodnjič prevzeti mojo vlogo!«

Boležar

Kako je bil pred leti umorjen iraški general

V avgustu l. 1937. so listi poročali, da je v Mosulu kot žrtev napada padel general Bekr Sidki, načelnik glavnega stana iraške vojske. Šlo je za političen zločin. General Bekr Sidki je bil prijatelj Nemčije in odločen nasprotnik Anglije, zaradi česar ga je angleška tajna služba ugonobila.

Vest o generalovi smrti je napravila poseben vtisk na Dunaju, kajti komaj nekoliko mesecev prej se je bil general poročil z mlado Dunajčanko, hčerjo visokega državnega uradnika.

Mlada vdova živi zdaj v svojem rodnem mestu in je v pogovoru z novinarji, o katerem poroča večerna izdaja tržaškega »Piccola«, povedal marsikaj o dogodkih v času njenega kratkega zakona.

Z generalom Bekrom Sidkijem se je seznanila l. 1937., ko se je mudil na kratkem obisku na Dunaju. Zaprošil jo je za roko in kmalu potem sta se v Bagdadu poročila. Ko so generalovi nasprotniki in prijatelji Anglije v Iraku izvedeli, da se hoče poročiti z Nemko, so začeli proti njemu srdito gonjo. Mlado ženo, ki je dotlej živela v hiši svojih

staršev zelo mirno življenje, so razglasili za osebo z znatnim političnim vplivom. Po štirih mesecih je odšla na Dunaj, da obišče svojce, in general bi moral čez nekoliko tednov priti za njo, da bi preživela počitnice v Badgasteinu. Tja pa ni več prispel. V Bagdadu in drugih iraških mestih so bile tisto leto številne demonstracije proti Angležem. Kot odgovor na te demonstracije so Angleži, kakor so mladi ženi povedali generalovi sorodniki, pripravili umor Bekra Sidkija in njegovega najboljšega prijatelja generala Mohameda Alija Javada, poveljnika iraškega letalstva.

Sidki je s prijateljem odpotoval v Mosul, da obišče svojo mater, Na letališču v Mosulu sta generala stopila v bar. Nenadno se je pojavil na vratih vojak s puško v roki. Načelnik glavnega stana ga je vprašal, kaj hoče. Ne da bi bil odgovoril, je vojak oddal dva strela. Bekr Sidki in njegov prijatelj sta se zgrudila v krvi. Oblastva tega zločina tedaj niso hotela prikazati za političen umor in so morilca zaprla v blaznico. O morilcu pa je znano, da je bil v zvezi z angleško tajno službo.

spada brez dvoma nagrobni spomenik, v katerega vdolbini je gramofonska plošča, ki se zavrti, kakor hitro kdo pritisne na gumb ob robu nagrobnega kamna. Največja posebnost pa je v tem, da s te gramofonske plošče lahko slišiš pokojnikov glas. Sorodniki se torej rajnih dolgo lahko spominjajo tudi po glasu, ki so ga imeli.

Druga posebnost te razstave je zbudila posebno pozornost med ribiči. Gre za trnek, ki je opremljen s posebno električno napravo, katera sproži električni zvonček, kakor hitro se riba ujame. Tako ribe odslej ne bodo imele več časa iztrgati se iz trnka, ker bo ribič takoj obveščen, da se je nekaj ujelo in da je treba potegniti trnk iz vode.

Zanimivosti

× Bivši nemški cesar Viljem II. je umrl. Nemški poročevalski urad javlja iz Amsterdam: Bivši nemški cesar Viljem II. je 4. junija ob 11.30 dopoldne v svoji rezidenzi v Doornu umrl. — Viljem se je rodil 27. januarja l. 1859. v Berlinu kot najstarejši sin kasnejšega cesarja Friderika III. in njegove žene Viktorije, hčere angleške kraljice Viktorije. Dne 27. februarja se je poročil s princeso Avgusto Viktorijo iz rodbine Schleswig-Holstein-Sonderburg-Augustenburg. Po smrti cesarja Friderika je prevzel vladu 15. junija l. 1888. Zaradi nesoglasij z njim je tedanji nemški kancelar knez Bismarck 20. marca l. 1890. odstopil ter se umaknil v zatišje. Po vojni l. 1918. se je Viljem II. umaknil v grad Doorn na Nizozemskem ter se je po smrti bivše cesarice Viktorije 11. aprila l. 1921. poročil 15. novembra l. 1922. s princeso Reusovo. V Doornu je živel povsem kot zasebnik in se ni več bavil s političnimi posli, čeprav je pazno zasledoval razvoj dogodkov po svetu.

× Prepovedano obsevanje. Vrhovni zdravstveni svet v Rimu je prepovedal sterilizacijo (uničenje spolnosti) s tako zvanimi žarki X, razen v primerih, ko je ta v zdravstvene svrhe neogibno potrebna. V tem primeru pa mora sterilizacijo najprej odobriti pristojni prefekt, in sicer na podlagi strogega zdravstvenega pregleda. Prošnje za izdajo takšnega dovoljenja mora spremljati izpričevalo zdravnika, ki bolnico zdravi. Zdravnik, ki izvede sterilizacijo brez odobritve, se kaznuje z zaporom do šestih mesecev in z globo do 5000 lir, razen če ne gre za hujši prekršek, ki se kaznuje še posebej.

× Ni prekršek, temveč rodoljubna vnema. V Riu de Janeiru se je zaključila sodna preiskava proti poveljniku italijanskega parnika »Terese« kapitanu Ragusinu in prvemu oficirju te ladje. Za preiskavo je dala pobudo ovadba poveljnika bivšega jugoslovanskega parnika »Sloge«, ki je zdaj v angleški službi. Iz te ovadbe je bilo razvidno, da sta hotela poveljnik in prvi oficir »Terese« preprečiti, da bi bivši jugoslovanski parnik odplul v Kanado s tovorom 8000 ton rude. Kakor poročajo, so se sodna oblastva postavila na stališče, da sta kapitan Ragusin in prvi oficir izvršila svoje dejanje v rodoljubni vnemi, a dejanje ne predstavlja prekrška, ki bi ga bilo treba kaznovati s strogo kaznijo.

× Boksarski svetovni prvak Schmeling ni padel. Nekateri listi so pomotno objavili vest, da je bivši boksarski svetovni prvak Maks Schmeling padel na Kreti. Nemški novinarji so ugotovili, da je bil Schmeling v vrstah padalcev, ki so se prvi spustili na otok in da je še živ. Neki novinar je govoril z njim in bivši svetovni prvak mu je dal nekaj izjav o bitkah, pri katerih je sodeloval.

× Nemški padalci na Kreti niso imeli tujih oblek. Iz Berlina poročajo: Kakor piše »Daily Mail« njegov dopisnik iz Kaira, ni mogel noben od vojakov, ki so pribežali s Krete, potrditi navedb angleškega ministrskega predsednika Churchilla, da bi bili nemški padalci oblečeni v novozelandske vojaške obleke. Padalci so nosili zeleno obleko, katero pa so slekli takoj po pristanku in se potem borili v svojih vojaških oblekah. To izjavo so sprejeli v Berlinu z velikim zadoščenjem, ker so bila s tem potrjena vsa zatrdila nemškega vrhovnega poveljstva, da nemški padalci niso nastopali v tujih uniformah.

Votlina s starimi skrivnostmi

Skupina ameriških znanstvenikov se je nedavno napotila na raziskovanje velikega podzemnega rova v bližini Gotham v ameriški državi Wisconsinu. V njem naj bi bile skrite velike prastare dragocenosti. Vhod v votlino je odkril že pred 25 leti neki raziskovalec, ki pa je umrl, preden je mogel preiskati skrivnostno votlino. Ta jama je bila v davni preteklosti bivališče in skrivališče ljudi, ki so v prastarih časih živeli v teh pokrajinah.

V preteklih letih so razni raziskovalci skušali raziskati skrivnosti te podzemne votline, vendar pa so njihova prizadevanja ostala brez uspeha. Skupina učenjakov, ki se je zdaj napotila na delo, upa, da bo imela dosti več uspeha, kot so ga imele vse dosedanje odprave v to pravadno človekovo bivališče. Pričakujejo, da bodo v jami našli kakšno starodavno orodje, kosti takratnih živali in morda tudi človeške kosti.

Iz Sahare hočejo napraviti žitorodno pokrajino

Z vprašanjem, kako bi spet naredili iz peščene afriške puščave Sahare rodovitno zemljo ali vsaj takšno, da bi človek na njej mogel stalno prebivati, si že dolgo belijo učenjaki glave. Sahara meri približno osem milijonov kvadratnih kilometrov, kar bi pomenilo toliko kakor približno nad dvajset evropskih Italij. Ta velikanska puščava je bila, kakor trdijo učenjaki, pred 2000 leti še rodovita dežela. Bila je žitnica Egipta, o kateri piše tudi sveto pismo.

Pa ne smemo misliti, da se je do današnjih časov že čisto vsa spremenila v nerodovito peščeno puščavo. Na približno četrtini njene površine še vedno kaj rase, ponekod nekaj več, drugod manj. Ponekod rase na ozemlju, ki v resnici še spada pod Saharo, celo bujno gozdovje, neštete pa so zelenice v puščavi, kjer rasejo datljeve palme in dajejo tamkajšnim redko naseljenim domačinom skoro edino hrano. Gre zato, da človek razširi te zelenice, kolikor se da. To bi se doseglo po mnenju učenjakov tako, da bi se postavila pu-

ščavskemu pesku zanesljiva ograja v obliki takih rastlin, ki uspevajo na peščeni zemlji. Te rastline bi se potem širile dalje v puščavo. Na ta način naj bi rodovita zemlja v Sahari dobila počasi spet tisti obseg, kakor ga je imela leta 247. pred Kristom, ki ga smatrajo za rojstno leto saharške puščave. Do danes se je posrečilo zasaditi že obširne dele Sahare z rastlinami, ki s svojimi koreninami drže pesek, da miruje. To se je zgodilo posebno tam, kjer je raziskovanje odkrilo podtalno vodo in so bili na teh mestih dani vsi pogoji za studence, ki so jih že na nešteti krajih izvrtali. Od teh studencev so speljali dolge vodovodne cevi in tako namaka od daleč napeljana voda puščavsko zemljo in jo spremenja v rodovito polja. Tega nanovo pridobljenega rodovitnega ozemlja je zdaj že na tisoče in tisoče hektarjev.

Po vojni se bo še marsikaj napravilo. Zato danes ni treba gledati s prevelikim nezaupanjem na domnevo, da Sahara le utegne počasi postati velika žitnica, kakršna je že bila.

Pokojnik govori iz groba in riba, zvoni, kadar se ujame

V Clevelandu so te dni odprli zanimivo razstavo, na kateri so razstavili najnovejšo iznajdbo. Kakor za vsako razstavo, ki pomeni res kaj posebnega, tako je bilo tudi za to do-

kaj zanimanja. Pravijo, da je to razstavo v Clevelandu že takoj prve dni obiskalo na tisoče ljudi.

Med največje zanimivosti na tej razstavi

× **Torpedo je bil izumljen na Reki.** Prvi torpedo je bil narejen leta 1866. Naredil ga je Anglež Whitehead, ki je bil tisti čas na Reki. Današnji torpedo ima obliko cigare ali ribe. Premer meri 55 cm, dolg je 4 do 6 m. Torpedo je popolna morska ladja, samo da na njej ni kapitana in ne mornarjev. Spreddaj ima razstrelilne snovi, za tem delom je kotel s stisnjenim zrakom, ki mora s pomočjo stroja, ki je v torpedu, poganjati vijak. Torpedo izstrelijo iz vojne ladje posebne torpedne cevi z lahkim smodnikom ali pa s stisnjenim zrakom. Kakor ladje, ima tudi torpedo na zadnji strani vijak in krmilo. S krmilom se lahko doseže, da gre torpedo bolj visoko ali pa globoko pod vodo. Torpedo ima tudi posebno napravo, da se giblje v tisti smeri, ki jo dobi takrat, ko ga izstrelijo. V zadnjih časih ima torpedo na spredni strani tudi majhen top, ki se sproži, ko zadene cilj. Krogla najprej predere oklep, nato se šele razpoči naboj v torpedu.

× **Zaradi stavke ni mogoče natovoriti blaga.** Velike količine potrebnih, ki so pripravljene v New Yorku za prevoz v Anglijo, ne morejo biti natovorjene, ker so pristaniški delavci stopili v stavko. Skladišča so polna različnega blaga, ki se je že začelo kvariti, ker skladišča nimajo hladilnikov ali pa drugih naprav, ki bi lahko ščitile blago za daljšo dobo. Stavkujoče delavstvo zahteva povišanje mezd in sporazum še ni na vidiku.

× **Bivši grški kralj se bo preselil v Palestino.** Iz Jeruzalema poročajo, da so tja prispele osebe iz spremstva pobeglega grškega kralja Jurija, da pripravijo preselitev ubežnega kralja iz Kaira v Palestino.

× **Bolgarsko posojilo za narodno obrambo.** Bolgarski službeni list objavlja zakonski odlok za razpis posojila v znesku dveh milijard levov, ki se bosta porabila za narodno obrambo.

× **Strašen požar v Ameriki.** Velikanske vrednote 25 milijonov dolarjev, kar je pol milijarde lir, je uničil požar v pristanišču Jersey Cityju. Uradna obvestila pravijo, da v zgodovini Zedinjenih držav še ni bilo takega požara, kakor je bil ta v Jersey Cityju, ki je nastal v hlevu za živino in je v eni uri pogoltnil velikanska skladišča pšenice v poslopju, ki je imelo osem nadstropij. Ni še dognano, kako je mogel nastati požar v teh skladiščih, ki so bila še posebej pod strogim nadzorom, saj tudi Ameriki, ki ima sicer mnogo pšenice, ni v teh časih vseeno, ali jo pogoltnjejo plameni ali pa bi bila na razpolago za vojsko in izvoz.

× **Bolgarski parnik se je potopil v Pireju.** Uradno je bilo v Sofiji objavljeno, da se je potopil v pristanišču Pireju bolgarski parnik »Princesa Maria Luiza«, ker je na parniku nastal požar. Vzrok požara ni znan. Osem članov posadke je zgorelo, med njimi tudi kapitan, trije člani posadke pa so ranjeni. Preiskava je v teku.

× **Od same vode živi.** Na gori Kongoranu v Koreji živi star Japonec, ki je bil nekoč visok uradnik korejske gubernije, pa je nekega dne podal ostavko na to službo in se je posvetil puščavskemu življenju. Kot puščavnik je svojo jed omejil na drevesno skorjo. Po desetih letih pa je sploh prenehal jesti in se le vodo pil. Navzlic temu je zdrav in sposoben prehoditi dnevno po več deset kilometrov, ne da bi kazal najmanjši znak utrujenosti.

× **Žena na čelu tihotapske družbe.** Omejitve, ki jih nalaga vojna glede potrebščin, ki niso baš nujne, so povod za obsežno tihotapstvo lepotilnih predmetov med Irsko in angleškim Ulstrom. V ulstrskih carinskih skladiščih je na tisoče zaplenjenih steklenic parfema, glavnikov, robcev, pil za nohte in drugih pripomočkov za žensko lepoto. V zadnjih dneh so angleški cariniki nekaterim tihotapcem zaplenili nekoliko tisoč čopičev za puder in vžigalnikov, ki so jih hoteli spraviti čez mejo. Policija sumi, da je tihotapski družbi na čelu neka ženska.

× **Kosti predpotopnih živali v Laciji.** V Aquinu v Laciji so izkopali orjaški kolk, ki je pripadal predpotopnemu mamutu. Poleg te kosti so našli dele drugih kosti, ki izvirajo — kolikor domnevajo — od druge živali.

× **Okostje iz ledne dobe.** V bližini Hadsunda na Jitlandiji so odkrili grobišče z ledne dobe. Najdba predstavlja najstarejše odkritje v tem kraju. Pod dobro ohranjenimi plastmi šote so našli človeško okostje, katerega starost cenijo na 12.000 let.

× **Izum proti tatovom koles.** Neki Danec je izumil svarilno napravo, ki naj bi obrabčala pozornost ljudi na tatove koles. Gre za dva zvonca, ki se rezko oglasita, kakor hitro poskusi tuj človek sesti na kolo. Samo pravi lastnik more s posebnimi ključi spraviti zvonca do tega, da utihneta.

× **Čez 200 let bodo na svetu sami blazni ljudje!** Iz New Yorka poročajo o čudnih ra-

čunih, ki se jih je nedavno lotil neki Američan. Po njegovih ugotovitvah na svetu že čez dve stoletji ne bo več pametnih ljudi, temveč bodo povsod sami norci ali vsaj duševno bolj ali manj obremenjeni ljudje. Svoje trditve opira ta ameriški učenjak na številčne podatke, ki se nanašajo na prejšnje čase. Tako pravi med drugim, da je bil na primer leta 1895. šele vsak 535. človek neumen, leta 1897. vsak 312., v letu 1926. pa že vsak 150. Na podlagi teh števil prihaja ta ameriški računar do zaključka, da bo leta 1977. že vsak stoti človek na svetu duševno obremenjen, leta 2141., torej natanko po dveh stoletjih, pa bodo na svetu že sami norci.

Velikansko pokopališče kitov ob zapadni Grenlandiji

Skupina danskih ribičev se je nedavno mudila v vodah ob zapadni obali Grenlandije na lovu. Ko so se ti ribiči vrnili spet domov, so povedali o tem potovanju po mrzlih atlantskih vodah mnogo zanimivega.

Tako so v bližini grenlandske obale na svojem križarjenju po morju nenadno zagledali velik madež, kakor bi se bile po morju na široko razlile velike količine olja. Ko so ugibali, kaj naj to pomeni, so najprej prišli na misel, da se je morala na tem mestu potopiti kakšna petrolejska ladja. Iz uničene petrolejske ladje pa da se je nato olje razlilo in na morski površini zapustilo ta velikanski madež. Ta njihova domneva se je kmalu izkazala za neresnično.

Ko so si morje na dotičnem kraju bliže ogle-

dali in ga raziskali, so na svoje veliko preseenečenje ugotovili, da ne gre za kakšno potopljeno trgovsko ladjo, temveč za pravcato pokopališče kitov. Morje na istem mestu ni globoko in so ribiči lahko na lastne oči videli velikanske kupe mrtvih kitov, ki so bili zaradi tega, ker je morje v teh severnih krajih mrzlo, še zelo dobro ohranjeni. Trupla orjaških kitov niti niso bila še preveč v razkroju, čeprav so morda na tem mestu ležala že dolgo časa.

Ribiči sodijo, da mora ležati tam najmanj 300 mrtvih kitov. Njihovo pokopališče predstavlja brez dvoma velik zaklad, pomemben zlasti za zdajšnje čase. Iz teh kitov bi namreč lahko pridobili na stotine ton olja za industrijsko rabo, ki ima izredno visoko ceno.

Ženitvene ponudbe v časopisju so poznali že pred 150 leti

Če bere človek v zdajšnjih listih poplavo ženitvenih oglasov, bo morda mislil, da pred 150 leti ljudje kaj takega niso poznali. Zgodovina nas pa pouči o nasprotnem. V nekem listu iz leta 1787. oglašja neka vdova tole:

»Sem vdova, stara 59 let. Prvič sem se omožila, ko mi je bilo 16 let. Mož mi je umrl, ko sem bila stara šele 27 let. Dobro dve leti sem ostala vdova, potem sem se pa drugič omožila. A tudi drugi mož mi je umrl. Iz obeh zakonov imam tri otroke, dva iz prvega, enega iz drugega. Siromaščine pa ne poznam, ker imam letni dohodek 500 tolarjev. Če bi me hotel kdo vzeti, se obvezujem, da se mu bom povsem podredila. Precej dolgo sem razmišljala, ali naj se res tretjič omožim, zdaj je pa moj duševni boj končan: hočem se tretjič omožiti. Kakšne so moje želje? Rada bi dobila čednega moža, ki ne sme bit star nad 40 let. Lahko je tudi vdovec.«

V enakem slogu so pisani tudi drugi ženitveni oglasi, ki pogosto zabavno odkrivajo ženske želje. Neko dekle pravi, da ji je 17 let,

da so njeni starši vrli meščani, ki so jo strogo vzgajali. Ne pase radovednosti pri oknu, temveč pridno dela, kakor se spodobi dekletu. Starši tako strogo pazijo nanjo, da bi se rada iznebila tega jarma in omožila bi se s prvim, ki bi jo zasnubil. Biti bi pa mora značajan.

Neko drugo dekle je zamolčalo svoja leta, pač pa je s ponosom povedalo, da ima 150.000 tolarjev premoženja. Kdor bi jo hotel za ženo, bi ne smel biti iz nižjih slojev in pustiti bi ji moral prosto voljo. Zapovedal bi ji lahko, kar bi se mu zljubilo, toda storila bi samo to, kar bi ji bilo po volji.

Neka vdova trdi v oglasu, da je pol leta vedela, da ji bo mož umrl. Bil je nezdravljivo bolan. Šele čez sedem mesecev, ko bo končano globoko žalovanje, se lahko oglasi snubač, o katerem se pa hoče prepričati, kakšen je. Do tega ima polno pravico kot lastnica lepega premoženja in kot 27letna vdova je pač lahko izbirična. Zanimala se bo za vse, ki jo bodo zasnubili, potem si bo pa izbrala izmed njih najboljšega.

Duhovita razsodba ciganskega sodnika

Stari rumunski cigan Misciu se je sprl pred nekaj dnevi s svojo ženo in zaman so posredovali med njima ugledni člani ciganske družine. Spor med zakoncema je nastal zaradi njune hčere, mlade ciganke, ki si je služila vsakdanji kruh s plesanjem na vogalih cest ob spremljevanju tamburice. Stari je zahteval, naj si hčerka obleče dolgo krilo, mlada ciganka pa ni bila posebno navdušena za očetove zahteve in je rajši nosila kratka krila, ker je vedela, da je taka bolj všeč. Po izkušnji je tudi vedela, da posebno velikodušno odprodenarice tisti njeni gledalci in poslušalci, ki se mimogrede zagledajo tudi v njene lepe noge.

Zaradi kratkih kril mlade ciganke je torej nastal prepir med očetom in materjo, in treba je bilo, da izreče cigansko sodišče svojo neizpodbitno sodbo in tako pomiri duhove. Predsednik sodišča je razsodil tako, da mora nositi mlada ciganka polovico krila kratko, polovico pa dolgo. Tako naj bi bilo ustrezno očetu in materi. To svojo razsodbo je stari cigan tudi kar izvršil.

Salomonska razsodba je zbudila med cigani zadovoljstvo, zadovoljna pa ni bila mlada ciganka, ki je strgala dolgo in kratko krilo ter stekla v joku v svoj šotor.